

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 4 OCTOBER 1916

No. 40

## INHOUD

|   | Blz.             |
|---|------------------|
| ONTWIKKELING VAN HET ENGELSCH BANKWEZEN.....              | 621              |
| De aardappel-voorziening.....                             | 622              |
| De bacoven van Suriname.....                              | 624              |
| Wereldooft en -verbruik van katoen.....                   | 625              |
| Uit de Vereenigde Staten.....                             | 626              |
| Verwisselingsaanbiedingen voor de Duitsche oorlogsleening | 627              |
| INGEZONDEN STUKKEN.....                                   | 627              |
| REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.....                | 627              |
| MAANDCIJFERS:   |                  |
| Emissies in September 1916.....                           | 628              |
| Nederlandsche handelsstatistiek.....                      | 629              |
| STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....                          | 630—639          |
| Geldkoersen.  | Effectenbeurzen. |
| Wisselkoersen.  | Goederenhandel.  |
| Bankstaten.   | Verkeerswezen.   |

*Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon-No. 10685.*

*Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.*

*Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.*

*Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.*

3 OCTOBER 1916.

Onder den invloed van de maandswisseling en de betalingen van het schatkistpapier was de geldmarkt de afgelopen week beduidend vaster. Vooral de stortingsdag van de schatkistpromessen kenmerkte zich door bijzonder hooge noteeringen. De rente van particulier-disconto steeg van  $\frac{3}{4}$  à 1 pCt. tot  $1\frac{1}{4}$  à 2 pCt. De prolongatie-rente kwam op  $2\frac{1}{2}$  pCt.

Dergelijke hooge noteeringen is men sedert maanden ontwend; de groote bedragen, welke de Regeering nu kort achter elkaar uit de markt heeft genomen doet de algemeene geldruimte dus wel iets verminderen. Toch zijn ook zelfs deze posten nog niet in staat, een doorgaande vastheid in de markt te brengen; de volgende dagen was de stemming weer iets gemakkelijker en kon men prima disconto weder tot  $1\frac{1}{2}$  pCt. plaatsen, terwijl de prolongatie-rente weder tot 2 pCt. terug liep.

De omzetten ter beurze blijven op de prolongatiemarkt gering. Ondanks de verlevendiging in den effectenhandel kon Maandag weder geen notering tot stand komen.

De veranderingen op den weekstaat van de Nederlandsche Bank waren in overeenstemming met het

bovenstaande. Het tegoed van particulieren vermindert met ca. f 35 miljoen en de schuld van de Regeering met ca. f 10 miljoen. Het verschil vindt men terug in den grooteren omloop van bankbiljetten, welke met f 22 miljoen toenam.

De Engelsche Regeering is thans overgegaan tot uitgifte van 6 pCt. driejarige Exchequer Bonds. Deze verhooging van den rentevoet, nu de vlottende schuld het bedrag van een milliard pond sterling heeft overschreden, zou tot de gevolgtrekking kunnen leiden, dat een leening op langen termijn niet spoedig kan worden verwacht.

## ONTWIKKELING VAN HET ENGELSCH BANKWEZEN.

De organisatie van het Engelsche bankwezen heeft steeds, en terecht, de bewondering van den vreemdeling gaande gemaakt. Bewondering voor het fijnvertakting en levende organisme, gevoelig voor iedere verandering op wissel- of geldmarkt, doch tegelijkertijd, niettegenstaande den betrekkelijk geringen goudvoorraad van de schijnbaar op den achtergrond blijvende Bank of England, van een elastische stevigheid, die het oogenschijnlijk zonder moeite en slechts ten koste van een korte periode, waarin de draden gespannen zijn, hevige schokken doet opvangen en weerstaan. Nevens en in nauw verband met deze bankorganisatie staat een betalingsverkeer, dat, afgezien nog van eigen economische en technische voordeelen, een elders ongekende ontwikkeling van het depositowezen heeft in de hand gewerkt, die op haar beurt weder den banken de noodige middelen verschafft voor de financiering van den grooten invoerhandel, die van alle deelen der aarde grondstoffen en voedingsmiddelen naar Westelijk Europa doet toestroomen. Een eigenaardigheid, die den niet-Engelschman onmiddellijk opvalt, is de verdeling van de verschillende functies, die op het continent en in Amerika in den regel door één, hoogstens twee groepen van bankinstellingen worden verricht, over een reeks van zelfstandige instellingen, als raderen van een uurwerk in elkander grijpend. Voor wie dieper ziet zijn echter ook voor deze arbeidsverdeling economisch juiste, historische gronden aan te voeren, die, al is een meer centraliseerende tendens in de laatste jaren, en vooral sedert den oorlog, onmiskenbaar, ook thans nog voor een deel gelden.

Toch ontbreken ook hier de stemmen niet, die op leemten en fouten in het organisme wijzen. Is het Engelsche bankwezen, voor welks problemen van organisatie en gestie ook thans nog het uit de 60er jaren stammende beroemde geschrift van Bagehot, Lombard Street, bijna met evenveel vrucht kan worden geraadpleegd, wel genoeg met zijn tijd medegegaan? Heeft het, en dit is de vorm, waarin de vraag vooral sedert den oorlog gesteld wordt, wel voldoende ingezien, welke nationale functie het voor eigen industrie

en export te vervullen heeft? Moet het voorbeeld, dat in dit opzicht de Deutsche grootbanken geven, niet ook in Engeland de groote bankinstellingen prikkelen, zich meer dan tot dusver met de credietverleening en in het algemeen met den steun aan den exporteerenden landgenoot in te laten?

De vraag werd in de eerste plaats gericht tot de groote joint stock banks, de machtige met een netwerk van filialen over het gansche land werkende instellingen, die de met het chequéverkeer samenhangende en in totaal het milliard pond sterling veroverschrijdende deposito's van het Engelsche volk in hun Londensch hoofdkantoor centraliseeren en daarmee over een groot deel van het in Engeland aanwezige liquide kapitaal de beschikking hebben. Vooral deze instellingen, wier eigen kapitaal in de laatste jaren zelfs eerder neiging tot dalen dan tot stijgen vertoont, wordt gebrek aan voortvarendheid en gebrek aan inzicht in de nationale belangen van industrie en exporthandel verweten. In stede van hunne gelden, onder twee-, driedubbele garantie, uitsluitend aan het internationaal discontobedrijf en de effectenbeleening te doen ten goede komen, wenschte men, dat zij zich in het vervolg niet meer uitsluitend tot deze oude, beproefde paden zouden beperken, doch hun gelden ook voor andere doeleinden zouden bezigen, in beginsel misschien minder liquide en met grooter risico verbonden, doch strekkend ten steun van een nationaal belang.

Van de zijde der joint stock banks is deze aanval met beslistheid afgewezen. Had minister Runciman in het Lagerhuis den joint stock banks aangezet tot een politiek, meer „adventurous” dan tot dusver, de leiders dier instellingen, naar Engelsche gewoonte op de algemeene aandeelhoudersvergadering de belangen hunner instelling besprekend, hebben deze inderdaad weinig gelukkige woordenkeus aangegrepen om er om strijd op te wijzen, dat dezelfde oorzaak, die de ontzaglijke depositobedragen naar hun kassen had doen vloeien, hen bond tot een zoo liquide en soliede mogelijke belegging. Zij erkenden, dat de ervaringen der eerste oorlogsmaanden aan het licht hebben gebracht, dat op de liquiditeit en misschien op de soliditeit der tot dusver gekozen beleggingsvormen niet altijd veel staat te maken, doch meenden, dat niettemin deze beleggingsvormen voor hen bij uitsluiting aangewezen bleven. De noodzakelijkheid van een nauwer verband tusschen bankwezen en industrie ontken- den zij allermint en zij zouden de oprichting van een krachtig lichaam, dat naar Duitsch voorbeeld met een flink eigen kapitaal en eigen deskundige voorlichting op industrieel en technisch gebied, deze taak ter hand zou nemen, toejuichen. Met het karakter hunner eigen instellingen achtten zij deze taak evenwel niet vereenigbaar. Inderdaad moet men hun hierin gelijk geven. Hoe grooter rol de bankinstellingen gaan spelen in het betalingswezen, hoe meer zij zich in hun wijzen van credietverleening moeten aansluiten bij de beginselen geldend voor de centrale bank.

Andere groepen, als de colonial en de foreign banks, waren niet in staat de taak over te nemen, zoodat hiermede de richting, waarin gezocht moest worden, aangewezen was. Een half jaar geleden heeft reeds de in deze bladzijden meer genoemde Sir Edward Holden, zelf president van een der grootste joint stock banks, in een bijeenkomst der Associated Chambers of Commerce omlinnde voorstellen tot oprichting eener dergelijke instelling gedaan, sedert werd een commissie tot dit doel ingesteld onder voorzitterschap van Lord Faringdon, en thans heeft deze commissie haar rapport, waarin de oprichting eener algemeene British Trade Bank in overweging wordt gegeven, openbaar gemaakt.

De Bank zal haar taak, de bevordering der Engelsche exportnijverheid, hebben te vervullen door het verlenen van credieten op onderpanden, die thans niet als zoodanig worden geaccepteerd, als b.v. voorraden en

betalingstermijnen van groote buitenlandsche orders, zij zal een „Bureau d'Etudes” hebben op te richten, dat inlichtingen op alle gebied zal verzamelen, zij zal steun geven aan plannen tot oprichting van nieuwe industrieën, vooral de dusgenaamde „sleutel”-industrieën, gelijk de chemische industrie, welke voor de economische zelfstandigheid van het land onmisbaar zijn gebleken, kortom zij zal op alle wijzen, die haar mogelijk zijn, de ontwikkeling der eigen nijverheid bevorderen; zonder zich te begeven op het gebied van het bestaande bankwezen. Het kapitaal is gesteld op £ 10.000.000, waarin de belanghebbende en de bestaande bankinstellingen zullen deelnemen. Het aannemen van deposito's op korten termijn zal haar verboden zijn.

Een groot en reeds veel besproken punt is de verhouding tot de Regeering. Zeggenschap der Regeering in het bedrijf ligt niet in de bedoeling. De bank zal echter een geprivilegieerde positie krijgen, regeeringsorganen, met name gezanten en consuls in den vreemde en de handelsvertegenwoordigers in de koloniën zullen, waar zij kunnen, steun verlenen, en vermoedelijk zal bij het oprichten van nieuwe industrieën, die naar de ervaring van den laatsten tijd, voor het staatsbelang nuttig worden geacht, tusschen de bank en de regeering nauwe banden worden gelegd, ook financieele.

De bezwaren tegen dezen opzet, gelijk zij o.a. in de Times tot uiting zijn gekomen, zijn, dat op die wijze nieuwe bank òf toch in concurrentie zal komen met bestaande instellingen, òf alleen de oprichting der meest risquante nieuwe ondernemingen voor zich zal zien gereserveerd, in welk geval ook de staat met nieuwe risico's zou kunnen worden belast. Hoe dit moege zijn, over de plannen is stellig nog niet het laatste woord gesproken en men zal goed doen het verder verloop af te wachten. In ieder geval is het geheele voorstel weder een symptoom, hoe in den Britschen geest een verandering van inzicht in de functie van den staat op het gebied van handel en bedrijf zich bezig is te voltrekken een verandering van inzicht, die tot verstrekkende gevolgen kan leiden.

Ten slotte zij in dit verband in herinnering gebracht, hoe reeds eenige maanden geleden een Anglo Italian Corporation is opgericht, — zie no. 32, blz. 493 — waarmede reeds op een speciaal gebied de boven ontwikkelde denkbeelden in practijk zijn gebracht.

#### DE AARDAPPEL-VOORZIENING.

Een medewerker schrijft:

Onze meening (Econ. Stat. Ber. No. 37), dat de tot dusver van overheidswege getroffen regelingen niet voldoende konden geacht worden om eene deugdelijke voorziening met etaardappelen te waarborgen, blijkt nu ook in de regeering zelve een voorstander te hebben gevonden. Van de politiek van louter afwachten tocht heeft zij thans afgezien; het denkbeeld, om door het in uitzicht stellen van export eene besparing van het gebruik en een reserveeren van voorraden te bewerkstelligen, heeft zij losgelaten; overvloedig is daarentegen gebruik gemaakt van de door de Distributiewet verleende bevoegdheden ten einde te verkrijgen, dat inderdaad oordeelkundig met de ter beschikking komende voorraden zal worden omgegaan.

Trouwens, tot wijziging der houding bestond alle aanleiding. Meer en meer werd duidelijk, dat de oogst zeer zou tegenvallen. Niet alleen was de met consumtie-aardappelen bezette oppervlakte ruim 12.000 H.A. geringer dan in 1915, doch, terwijl toen de oogst zeer ruim was, gaf thans elke nieuwe raming ongunstiger uitkomsten. In begin Augustus verwachtte men nog een eenigszins middelmatig gewas; begin September werd de stand al niet hooger geschat dan ruim 55, en eind September is men reeds zoover, dat deze op ternauwernood 50 wordt aange-

geven (middelmatic = 67 en uitmuntend = 100). Het loof sterft te vroeg af, de knollen zijn klein van stuk, het „kwaad” woekert voort, zoozeer zelfs, dat in enkele streken van Zuid-Holland de aardappelen niet meer geroid, doch eenvoudig uitgeploegd worden, waarbij men dan wel is waar achter den ploeg de goede aardappelen, die boven komen, nog opraapt, maar toch een zeer groot percentage verloren laat gaan.

Het is niet alleen duidelijk, dat onder zoodanige verhoudingen de vraag niet is, of er export van aardappelen te eeniger tijd zal kunnen plaats vinden — het antwoord ligt voor de hand — maar wat er gedaan kan worden ten einde te bereiken, dat de beschikbaar komende voorraden zoo lang mogelijk zullen strekken. En vanzelf rijst als tweede vraag: wat kan er gedaan worden, ten einde te voorkomen, dat men een volgend jaar voor nog grootere moeilijkheden zal komen te staan?

Het antwoord, dat de regeering op deze vragen heeft gegeven, zou men als volgt kunnen samenvatten: de beschikbaar komende voorraden zullen zoo lang mogelijk strekken, indien het verbruik der duurzame soorten zoo ver mogelijk worde verschoven en een zoo spoedig mogelijk verbruik van niet houdbare soorten zoo veel mogelijk worde aangemoedigd. De moeilijkheden der aardappel-voorziening in een volgend jaar zal men kunnen voorkomen, door den verbouwer van consumtie-aardappelen een loonenden prijs voor zijn product te betalen en den verbouwer dezer soorten voordeeliger te doen zijn dan die van fabrieksaardappelen. De thans door de regeering genomen maatregelen beoogen dan ook in samenwerking met elkaar deze doeleinden te bereiken.

Ten einde te voorkomen, dat de duurzame soorten aardappelen reeds nu geconsumeerd worden, greep de regeering een allereenvoudigst en voor de hand liggend middel aan: ingevolge art. 8 der Distributiewet 1916 werd verboden het vervoer, anders dan naar de opslagplaats van den verbouwer, van de volgende op kleigrond geteelde aardappelen: Bravo's, Blauwe, Bontblauwe, Roode Star, Frisia's, De Wetten en Industries. De aardappel komt dus niet in het verkeer en kan bijgevolg den verbruiker niet bereiken. Het verbod van vervoer is feitelijk niets anders dan een verbod van verbruik.

Het uitsluiten uit de consumtie gedurende de eerste maanden van bovengenoemde kleiaardappelen heeft vanzelf tot gevolg, dat het publiek wel genoeg moet nemen met de minder duurzame soorten, t.w. alle soorten zand- en veenaardappelen, alsmede de Eigenheimers van de klei. Met name om de Eigenheimers is het te doen. Dit zijn uitstekende eetaardappelen, mits vóór 1 Februari geconsumeerd. Welnu, de regeeringsmaatregelen zijn er op gericht, dat zulks ditmaal het geval zal zijn.

Ten aanzien van de klei-Eigenheimers is het duidelijk, dat dit geschieden zal. De gewone concurrenten: blauwe, bonte en roode star zijn tot nader order geblokkeerd; het goede publiek, dat vóór alles kleiaardappelen wenscht, moet dus wel genoeg nemen met de eenige voorloopig beschikbare soort: de klei-Eigenheimer.

Dat ook de veen- en zand-Eigenheimers geconsumeerd worden, wordt langs anderen weg verkregen. In gewone jaren worden deze op groote schaal in de fabrieken tot meel vermalen; ditmaal is zulks ingevolge art. 6 der Distributiewet verboden. Men houdt dus de aardappelen beschikbaar en ten einde te bereiken, dat zij ook gegeten worden, greep de regeering naar het deugdelijk beproefd middel: beschikbaarstelling ingevolge art. 1 en art. 3 der Distributiewet tegen zóó lagen prijs, dat het publiek wordt aangelokt ze te gebruiken. De gemeentebesturen worden in de gelegenheid gesteld, veen- of zand-Eigenheimers te betrekken tegen *f* 515 per 10.000 K.G. franco laatste spoorwegstation of scheepswater (ca. *f* 350 per

H.L.), en zij verstrekken ze aan het publiek tegen *f* 3,10 per H.L. van 70 K.G. of tegen 5 ct. per K.G. Hoe billijk deze prijs is, ziet men uit het volgend staatje, dat de marktoteering te Amsterdam aangeeft voor enkele soorten op 30 Sept. j.l., welke notering uiteraard lager is (ca. *f* 0,50 à *f* 0,75 per H.L.) dan de prijs, die bij verkoop en detail voor het publiek geldt:

|                               |                     |          |
|-------------------------------|---------------------|----------|
| Friesche Roode Star .....     | <i>f</i> 4,25       | per H.L. |
| Friesche Blauwe .....         | 5,60                | „ „      |
| Friesche Borgers (Eigenh.) .. | 4,— à <i>f</i> 4,20 | „ „      |
| Flakkeesche Eigenheimers ..   | 4,20 à „ 4,60       | „ „      |
| Spuische Eigenheimers ....    | 4,40 à „ 4,50       | „ „      |
| Zeeuwsche Eigenheimers ....   | 4,20 à „ 4,60       | „ „      |
| Zeeuwsche Blauwe .....        | 5,25 à „ 5,60       | „ „      |
| Zeeuwsche Bonte .....         | 5,30 à „ 5,60       | „ „      |
| Noord-Brab. - Eigenheimers .. | 4,20 à „ 4,60       | „ „      |
| Noord-Brab. Blauwe .....      | 5,30 à „ 5,60       | „ „      |
| Limburgsche Industrie ....    | 3,50 à „ 3,80       | „ „      |
| Noord-Holl. Zand-Eigenh. .... | 3,80 à „ 5,20       | „ „      |

Deze prijzen zijn alle zoodanig, dat een flink debiet van „Regeerings-Eigenheimers” à *f* 3,10 per H.L. of 5 ct. per K.G. stellig verzekerd is te achten.

Is met het voorgaande bereikt, dat de duurzame aardappel gereserveerd blijft tot het voorjaar en de niet houdbare soorten reeds thans worden gegeten, daarmee is nog niet de zekerheid verkregen, dat men het volgend jaar niet voor nog grootere moeilijkheden zal staan. Dit nu tracht de regeering te voorkomen door den verbouwer van consumtie-aardappelen aan te moedigen, welke aanmoediging uit den aard der zaak hierop neerkomt, dat zekerheid wordt gegeven, dat de verbouwer loonend zal kunnen geschieden. Ten aanzien van de door het verbod van vervoer geblokkeerde klei-aardappelen komt de regeering den verbouwer tegemoet, door te bepalen, dat hij reeds thans *f* 1,50 voorschot kan krijgen op de geblokkeerde soorten en hem verder te verzekeren, dat de Aardappelvereniging zijn geheelen voorraad zal aankopen tegen een loonenden prijs, vermeerderd met het gebruikelijke best- en bewaarloon. En wat de zand- en veen-Eigenheimers betreft, welke oorspronkelijk geteeld zijn met het doel om in de fabrieken vermalen te worden, zoo wordt de verbouwer daarvan in de toekomst zeer aangemoedigd door de bepaling, dat de producent thans voor deze soort minstens *f* 3 per H.L. zal ontvangen of ca. *f* 1 meer dan hij voor zijne niet voor de consumtie geschikte andere fabrieksaardappelen ontvangt.

De naleving van dit voorschrift heeft de regeering verzekerd, doordien het een der voorwaarden is, waarop den fabrieken wordt toegestaan aardappelen te vermalen. Voor elken H.L., dien een fabriek vermaalt, heeft deze 25 ct. beschikbaar te stellen, welke som gebezigd wordt bij den aankoop van consumtie-aardappelen, die tegen verminderden prijs ter beschikking van den consument worden gesteld; ook kan een fabriek zelf consumtie-aardappelen ter beschikking stellen, doch moet die met den producent zoo verrekken, dat deze minstens *f* 3 voor de consumtie-aardappelen ontvangt tegen *f* 2 voor de overige soorten, welk prijsverschil zoodanig is, dat de producent een volgend jaar in plaats van voor de consumtie niet geschikte wivleezige fabrieksaardappelen zoo veel mogelijk Eigenheimers en andere geelvezelige eetaardappelen zal uitpoten en daardoor medewerken aan de verzekering eener deugdelijke aardappelen-voorziening voor het komende jaar. Aan den toestand, dat het voordeliger was fabrieksaardappelen te verbouwen, die in den vorm van meel geëxporteerd mochten worden, dan eetaardappelen is thans een eind gekomen, nu de fabrieken behalve voor de binnenlandsche meelvoorziening ook moeten zorgen voor de binnenlandsche aardappel-voorziening. Men heeft hier dus te doen met de uitwerking van hetzelfde beginsel, waarvan de regeering ook bij de regeling der melkvoorzie-

ning uitging: „de voorziening van het binnenland wordt het best dan verzekerd, indien de productie voor het binnenland loonender is dan die voor het buitenland.”

*Bushman*

**DE BACOVEN VAN SURINAME.**

(Een terugblik.)

Er zal over enkele weken een nieuwbenoemd landvoogd uitvaren om voet aan wal te zetten in een gebied waar niet altijd „rozengeur en maneschijn” het leven van de bewoners verblijd hebben. De teleurstellingen, die zich er voordeden, vermeerderden tot een gestage periode van verval, waaraan het gewest nog immer niet ontworsteld is. Zoo moest dan ook een volkomen oordeelkundig man, Mr. D. Fock, in eene monographie van zijn hand: „Over de kolonie Suriname” (Mei 1914) schrijven: „Waren er op het einde van de 18de eeuw 591 plantages in cultuur, op dit oogenblik zijn de plantages, op welke althans een enigszins noemenswaardige cultuur wordt gedreven, nog geen 60 in aantal. En terwijl er vroeger zeer vele suikerplantages waren, zijn er nu nog slechts vijf. Het maakt een allertreurigsten indruk, wanneer men aan de oevers van het hooger deel van de Commewyne en vooral van de Cottica-rivier de vele verlaten of nagenoeg verlaten plantages ziet, die toch in vroeger tijd in zoo bloeienden toestand zijn geweest, en waarop nu niets meer geplant wordt of nog slechts enkele hectaren met wat cacao, wat koffie, wat koornd of wat aardvruchten te vinden zijn. En in het district van de Saramaccarivier, dat eerst in het laatst van de 18de eeuw meer in cultuur gebracht is, dat ook suikerplantages had en dat nog in later tijd, vóórdat de ziekte in de cacao was uitgebroken, een goed cacao-district was, zijn thans eveneens voor het grooter deel de plantages verlaten en vervallen; daar treft het te meer, omdat het nog zoo lang niet geleden is, dat daar leven en beweging was en dus velen van het thans nog levende geslacht daar bloei en verkeer met eigen oogen hebben gezien.” En, wanneer ik bij de woorden van den oud-gouverneur van Suriname mag aansluiten, zoo zullen niet slechts vele, maar nagenoeg alle bewoners van de nederzettingen aan de Nederlandsche Guyanakust zich herinneren, dat nog geen vier jaren terug 2 X honderdduizend bossen bacoven in één jaar te Paramaribo verscheept werden en ook zij zullen getroffen zijn, dat in het verstreken jaar het aantal geëxporteerde bossen zich slechts tot een poovere 450 verhief.

In het geval van de bacovencultuur strekt zich de belangstelling evenwel tot verdere kringen dan die van planters en bezitters van plantage-waarden uit. Vooraanstaande mannen in Nederlandsche scheepvaartkringen hebben in de inrichting van een transport der bacoven naar Nederland, welke aanvankelijk naar de Vereenigde Staten verscheept werden, eene uitbreiding van hun bedrijf gezien en zijn er toe gekomen zich nauw in te laten met de geïnteresseerden aan gene zijde van den Oceaan, hetgeen zich weerspiegeld heeft in berichten en beschouwingen in de Nederlandsche dagbladen, waardoor een ruimer schare van belangstellenden in het bacovenbedrijf, met name bij hen wier hart warm klopt voor de ontwikkeling der Maasstad, zich vormde.

Schrijver dezes heeft in de benoeming van den heer Staal aanleiding genomen de bacovenzaak nog eens ter tafel te brengen. Het ligt in het voornemen aan deze aangelegenheid enkele verhandelingen te wijden, die een indruk willen geven van wat in de toekomst nog verwacht mag worden van het bedrijf, dat voor het oogenblik werd opgeheven door eene beslissing der Surinaamsche planters d.d. 25 Augustus 1914.

Het zal evenwel niet ondienstig zijn als „aide-mémoire” de belangrijkste feiten uit de voorgeschiedenis te verzamelen, die voor eene juiste waardeering

van nieuwe voornemens niet mogen vergeten worden. Een retrospectie te geven is de bedoeling van dit artikel. <sup>1)</sup>

Toen de cacao-cultuur door de krulloten- en de versteenings-ziekte niet meer voordeelig was, nam Gouverneur C. Lely het initiatief voor de stichting van een gouvernements bacoventeelt. Voorgenomen werd de beplanting van 3000 H.A. over een tijdvak van drie jaar. Het gouvernement zou de kosten voorschieten, men berekende, dat het totaal bedrag aan voorschotten hoogstens f 750.000 zou bedragen. Dienovereenkomstig werd 30 Dec. 1905 een wet aangenomen tot verhooging der begrooting van Suriname met de aanvankelijk benodigde gelden. Voorts sloot de Gouverneur, de heer Idenburg, eenerzijds een contract met de Amerikaansche „United Fruit Company”, voor de afname der te verkrijgen bacoven tot 1 Juli 1916, anderzijds met de planters contracten voor den aanleg van bacoven-cultures.

De U. F. C. had blijkbaar geen plannen den afvoer der vruchten met eigen materiaal te bedrijven, althans zij contracteerde met den „Kon. West-Ind. Maildienst” voor een wekelijkschen dienst van Paramaribo naar New York. De eerste verscheping van vruchten vond plaats op 28 April 1908.

De variëteit, welke aanvankelijk in Suriname geplant werd, was de „Common Jamaican” of, zooals men daar zegt, „Gros Michel”. Op het einde van 1909 trad in dit soort een ziekte op, welke bekend is onder den naam van „Panamaziekte”. Er waren geen middelen bekend, om de ziekte te bestrijden en dus keek men naar een nieuwe variëteit uit, welke geacht werd ongevoelig te zijn voor de Panama-infectie; als zoodanig viel de keus op de Congosoort. In September van het volgend jaar verbreidde zich het bericht, dat de „Panama Disease” zich ook in de nieuwe variëteit vertoond had. Later bleek de infectie van geen betekenis te zijn.

Waar echter voortdurend weinig hoopvolle mededeelingen aangaande de cultuur de ronde deden, gaf Gouverneur Fock den waarnemenden Administrateur van Financiën opdracht een nota betreffende de bacovencultuur op te stellen. Het stuk verscheen 28 Oct. 1910, er wordt in voorgesteld met een hoofdcultuur van Congo-bacoven voort te gaan, maar daarbij een tusschenplanting toe te passen van hoofdzakelijk koffie. Na verloop van tijd zou men dan kunnen kiezen tusschen de beide cultures. Voor dit plan was het echter noodig, dat het Gouvernement voortging met het verstrekken van voorschotten.

Er bleek uit de nota, dat het nadeelig saldo der bacoven-cultuur had bedragen:

|                            |   |           |
|----------------------------|---|-----------|
| einde 1907 . . . . .       | f | 647.762   |
| „ 1908 . . . . .           | „ | 1.121.006 |
| „ 1909 . . . . .           | „ | 1.496.997 |
| tot 30 Juni 1910 . . . . . | „ | 1.680.360 |

Waar het totaalcijfer der voorschotten op 30 Juni 1910 ruim 2 miljoen gulden bedroeg, in stede van f 750.000, als door Gouverneur Lely was voorgerekend, bleek dus 76,9 pCt. der voorschotten te zijn verloren gegaan.

Nadat de nota van den 28sten October ter kennis was gebracht van den Minister van Koloniën, vond deze het wenschelijk het advies in te winnen van eene commissie. Deze zeide in haar advies, dat de door den waarnemenden Administrateur van Financiën in geval van voortzetting berekende winst niet in verhouding stond tot kosten en risico, die zijn plan meebrengen en concludeerde dus geen verderen financiëelen steun van gouvernementswege te verlenen en de

<sup>1)</sup> Ik veroorloof mij in dit verband bescheidenlijk de aandacht te vestigen op mijn opstel: „De Tragedie der Verscheping van de Surinaamsche Bacoven” in den loopenden jaargang van het „Tijdschrift voor Economische Geographie”, pagina 181 tot 196.

plantages verder geheel aan zichzelf over te laten. Hierop stelde de heer De Waal Malefijt aan de Kamer voor het contract met de U. F. C. te beëindigen en de bacovencultuur van gouvernementswege te liquideeren, evenwel met voortzetting van den steun tot September 1911, het tijdstip waarop geen verscheepbare hoeveelheden „Gros Michels” meer zouden worden voortgebracht. Het voorstel werd zonder hoofdlijke stemming 23 Dec. 1910 in de Tweede Kamer aangenomen. De formaliteiten der ontbinding van het contract, tusschen Gouvernement en U. F. C., vonden op 27 Jan. 1911 plaats.

Bij de besprekingen over de Surinaamsche begroting voor 1911 had de Kamer voorgesteld eenige personen uit Nederland naar de kolonie uit te zenden ter bestudeering van den aldaar heerschenden economischen en financiëlen toestand. Bij ministerieel besluit van 11 Maart 1911 werd eene commissie van 8 leden benoemd, waaronder Dr. D. Bos, als voorzitter. In September d.a.v. publiceerde de commissie een rapport, waarin wat betreft het bacovenbedrijf de meening wordt uitgesproken, dat het besluiten tot liquidatie volkomen juist gehandeld was. Eene sub-commissie, welke voor het onderzoek vijf weken in de West vertoefde, verkreeg van Gouverneur Fock machtiging te New York besprekingen te houden met de U. F. C. over een mogelijk contract voor verderen oepkoop der Surinaamsche bacoven door deze maatschappij. De commissie wist eene concept-regeling te verkrijgen, deze vond echter geen instemming bij de planters. Onbekend als men beweerde nog te zijn met de cultuur van de Congo-variëteit verklaarden planters t.o.v. die soort nog geen vast standpunt te kunnen innemen, zij vroegen den Gouverneur daarom de U. F. C. te willen verzoeken de prijsregeling, zooals deze in het oude contract met de U. F. C. stond, voor het jaar 1912 op beide variëteiten te willen toepassen. De Gouverneur schreef in dezen zin op 10 Febr. 1912, waarop géén antwoord werd ontvangen, tenzij men als zoodanig wil beschouwen het noodlottig telegram dier maatschappij aan den Gouverneur van 26 Sept. 1912, waarbij bericht werd, dat oepkoop en verscheeping van de bacoven in Januari 1913 gestaakt zouden worden.

Vermoedelijk is de aanleiding tot dit besluit geweest de bezwaren, die de U.F.C. ondervond van het charter met den K. W.-I. M., want onder de bepalingen daarvan was zij verplicht voor elke verscheeping een minimumvracht van 3500 dollars te betalen.

Na haar besluit maakte de U. F. C. onmiddellijk gebruik van het recht van optie, in haar contract met de K. W.-I. M., de vruchtenbooten bij beëindiging van haar bedrijf te kunnen overnemen en zoo was Suriname meteen berooft van al het beschikbare verscheepingsmateriaal.

Allen slechten verwachtingen ten spijt, was de verscheepbare hoeveelheid daarentegen aanzienlijk; op 28 Dec. viel er nog een lading te noteeren van 25.271 bossen per s.s. „Coppename”, moesten toen zelfs bij gebrek aan ruimte vier à vijfduizend bossen geweigerd worden. Zonder verscheepingsgelegenheid was er met het product niets te beginnen, het overgrote gedeelte der bacoven rotte op de velden weg, of, wanneer men zich de moeite wilde geven, werden de bossen in de rivier gegooid.

Deze toestand bleef aanhouden totdat de importeurs-firma Brooker Bros, Mac. Connell & Co. Ltd. te Georgetown aanbod eene proefzending naar Europa te ondernemen. Het voorstel vond gehoor en op 5 Mei 1913 vertrok de „Imataka” van Suriname en bracht den 21sten Mei hare lading te Liverpool aan. Dit was de eerste verscheeping van Surinaamsche bacoven naar Europa. Sedert onderhield het schip een geregelden dienst, wat evenwel neerkwam op één verscheeping in ruim een maand tijds, hetgeen natuurlijk ten eenenmale ontoereikend was.

De oorlog gaf aan het schip eene andere bestemming, 23 Juni 1914 laadde de „Imataka” voor het

laatst te Paramaribo voor Rotterdam en daarmede kwam ook een einde aan de bacovenverscheepingen uit Suriname.

G. E. H. *Huyse*

#### WERELDOOGST EN -VERBRUIK VAN KATOEN

Eenige weken na het eindigen van ieder katoen-oogstjaar (einde Juli), geeft de Commercial and Financial Chronicle een uitvoerig overzicht van productie, verbruik, prijsloop enz. van dit artikel.

Wij ontleenen daaraan de volgende cijfers:

Wereldoogst in duizenden balen.

|                  | 1915/16 | 1914/15 | 1913/14 | 1912/13 |
|------------------|---------|---------|---------|---------|
| Vereen. Staten   | 12.634  | 14.766  | 14.495  | 13.943  |
| Britsch Indië .. | 3.490   | 3.337   | 4.592   | 3.469   |
| Egypte .....     | 910     | 1.236   | 1.440   | 1.416   |
| Andere landen    | 220     | 240     | 388     | 370     |
| Totaal ....      | 17.254  | 19.579  | 20.915  | 19.198  |

Wereldverbruik in duizenden balen.

|                  | 1915/16 | 1914/15 | 1913/14 | 1912/13 |
|------------------|---------|---------|---------|---------|
| Groot-Britannië  | 4.000   | 3.900   | 4.300   | 4.400   |
| Europ. vasteland | 4.500   | 5.000   | 6.000   | 6.000   |
| Vereen. Staten   | 7.110   | 5.806   | 5.680   | 5.531   |
| Britsch Indië .. | 1.660   | 1.648   | 1.680   | 1.642   |
| Japan .....      | 1.540   | 1.527   | 1.522   | 1.352   |
| Canada .....     | 208     | 185     | 146     | 145     |
| Mexico .....     | 19      | 44      | 30      | 26      |
| Andere landen    | 536     | 625     | 500     | 448     |
|                  | 19.573  | 18.735  | 19.858  | 19.544  |

In beide staatjes komt duidelijk de invloed van den oorlog aan het licht: een verminderd verbruik in Europa in het eerste oorlogsjaar, door het gebrek aan arbeidskrachten en de afsluiting der neutrale landen, daarna in het tweede jaar een in verband met de mindere afname ingekrompen productie en tegelijkertijd een weer normale afzet, veroorzaakt door de uitbreiding van de fabriekscapaciteit in Amerika en de groote behoefte aan katoen voor de munitiefabricage.

De vraag voor munitiedoeleinden was reeds aan het einde van het oogstjaar 1914/15 levendig; daardoor kon het overschot van dat jaar tot een vrij normale hoeveelheid worden teruggebracht. Bij het begin van den oorlog werd er voor een zeer groot oogstoverschot gevreesd; echter overtrof de productie van dat jaar het verbruik met slechts 844.000 balen, tegen een overschot van 1.057.000 in het voorgaande jaar. De nu afgelopen campagne evenwel geeft een tekort te zien van 2.319.000 balen en waar bij een steeds toenemende bedrijvigheid in de industrie de nieuwe oogst bij dien van 1915/16 dreigt achter te staan, zal het tekort in het komend seizoen nog aanzienlijker zijn. Intusschen schat de Chronicle den zichtbaren voorraad eind Juli 1916 — dus na aftrek van het tekort over het afgelopen oogstjaar — op ruim 3 miljoen balen en den onzichtbaren voorraad op bijna een gelijke hoeveelheid.

In Engeland gaan krachten stemmen op voor vermeerdering van den katoenaanplant in de Britsche koloniën. De verminderde oogsten in de Vereenigde Staten en in Egypte, alsmede de toename van de Amerikaanse consumptie hebben aanleiding gegeven tot de vrees, dat er in de komende jaren een nijpend tekort aan katoen zal blijken, vooral nu de nieuwe oogst ernstig dreigt tegen te vallen. De voorzitter van de British Cotton Growing Association, Mr. J. Arthur Hutton, noemt deze kwestie „one to cause the gravest anxiety” en voegt er aan toe: „I do not think one can exaggerate its seriousness”. En in de Manchester Guardian werd in het begin dezer maand gezegd, dat men blij mag zijn, indien deze oogst 14 miljoen balen oplevert en dat iedere mindere opbrengst het gevaar nader brengt van een ernstig tekort, nog vóórdat het tegenwoordige seizoen is geëindigd.

Een correspondent van The Economist maakt dan

ook melding van een streven om staatssteun te verkrijgen bij de uitbreiding der met katoen beplante oppervlakte in het Britsche Imperium. Het particulier initiatief heeft in die richting in twaalf jaar tijds nog niet veel tot stand gebracht: de recordoogst van de landen, door bovengenoemde association beplant, bedraagt niet méer dan 82.000 balen. Waar de bloei van katoenhandel en -industrie een van Englands vitale belangen uitmaakt, wordt daar thans op krachtig regeeringsingrijpen aangedrongen.

*Polak*

#### UIT DE VEREENIGDE STATEN.

Een medewerker te New York schrijft ons:

De buitengewone voorspoed, waarin de Vereenigde Staten zich tengevolge van den wereldoorlog bevinden, ontmoet allerwegen belangstelling, niet het minst in Europa. Het is daarom niet onaardig, na te gaan, hoe de heer Garet Garrett, financieel redacteur der New York Tribune, een beeld geeft van het leven in enkele Amerikaansche steden, welke den invloed der oorlogsconjunctuur op verschillende wijze ondervinden.

Het behoeft niet te verwonderen, dat deze invloed het allersterkst gevoeld wordt in het ijzer- en staalcentrum Pittsburgh. In minder dan een jaar was de geheele productie-capaciteit van het Pittsburghsche district tot in de hoogste mate in bedrijf en in 18 maanden tijds begon men bestellingen af te wijzen, niettegenstaande het productie-vermogen door nieuwe installaties e.d. in de laatste jaren verbaasd was uitgebreid. En niet alleen wat den zakenomvang aanging overtrof alles de stoutste verwachtingen, doch ook de genoteerde prijzen waren bepaald ongehoofelijk. Toen de oorlogsbestellingen in de boeken aanzwollen, begonnen de fabrikanten prijzen te vragen, welke zoo hoog waren, dat zij de koopers moesten afschrikken. Niets daarvan geschiedde. Zelfs prohibatieve prijzen ontmoedigden de koopers niet. Nimmer te voren had men met zulk een klant te doen gehad: zijn behoeften waren onverzadigbaar en op prijzen kwam het niet aan.

Natuurlijk zou dit niet aanhouden. Dat zeide een elk. En zodoende begon men overal het ijzer te smeden terwijl het wit-gloeide. Men kan dan ook nauwelijks zijn ooren gelooven, wanneer men luistert naar de wondere verhalen van plotselingen opgang.

Pittsburgh is evenwel niet optimistisch met betrekking tot wat de nijverheid na afloop van den oorlog te wachten staat. Maar evenmin is men pessimistisch. Men neemt een afwachtende houding aan. Niemand is in het bezit van den steen der wijzen. Zelfs de financiers, die uit Wallstreet terugkomen, schudden het hoofd: „In New York zijn ze even wijs als hier.”

Maar Pittsburgh was nimmer te voren zoo goed voorbereid als thans. Nimmer te voren had het zoo veel geld op zak. „Wij kunnen heel wat inzinking weerstaan — zeide een bankier — en, na al wat wij verdiend hebben, moet er heel wat plaats vinden, voordat wij ons het hoofd behoeven te breken.” En misschien werden wel nimmer te voren de plotselinge reuzen-winsten op zulk een voorzichtige wijze aangevend. Zij, die vlottende schulden hadden, betaalden ze af. De habitueele geldopnemers hebben thans belangrijke sommen op deposito uitstaan. Fabrieken werden gebouwd en uitgebreid en de constructiekosten werden uit de winsten voldaan, zoodat al die nieuwe eigendommen *pro memorie* in de boeken voorkomen. Een aantal dubieuze maatschappijen van vóór den oorlog kunnen thans met gemak de ernstigste catastrofe doorstaan. De geldkisten vloeien over, en Pittsburgh, de chronische geldopnemer, zendt kapitalen het land in om in handelswissels, prolongaties en fondsen te worden belegd.

Spaarbankinlagen zijn evenwel geenszins in verhou-

ding toegenomen. De loonen zijn hooger dan ooit te voren, de menschen verdienen meer dan ooit, doch men bespaart in verhouding minder. De mensch geeft nu eenmaal roekeloos uit wat hij gemakkelijk verdient. En met dit alles is een vermindering in het gehalte der arbeidsprestatie gepaard gegaan. Men vraagt zich dan ook af, hoe men na den oorlog het hoofd zal kunnen bieden aan de mededinging, welke op de wereldmarkt zal ontstaan tusschen een volk, welks productiekraft gaandeweg afneemt, doch welks consumptie stijgt, en andere volken, welke door den nood tot een in de tegenovergestelde richting gaande activiteit zijn gedwongen.....

Ook in Cleveland heeft de oorlog zijn duidelijken stempel op het zakenleven gedrukt, speciaal op de automobiël-industrie. Een auto-maatschappij stond in den herfst van 1914 aan den rand van een bankroet. Zij kreeg haar eerste oorlogs-orde voor auto-wagens juist in tijds, en is nu in bonis. Een andere op \$ 7.000.000 gekapitaliseerde auto-mpij., welke in haar beste jaar vóór den oorlog \$ 900.000 had verdiend, zag haar winsten tot \$ 8.000.000 's jaars stijgen. Waarop Wallstreet er op los kwam, haar beetpakte en haar voor \$ 16.000.000 herkapitaliseerde. De groei der automobiëlnijverheid is gewoonweg ongehoofelijk. De lui, die er in zijn, wantrouwen het: zij kunnen niet aannemen, dat het zal voortduren. Iets onverwachts kan ten allen tijde plaats grijpen. Geen wonder dan ook, dat iemand mij vertelde, dat hij in Cleveland meer dwaasheid en hebzucht waarneemt, dan hem ooit van Wallstreet ter oore kwam. Speculatie is thans ten zeerste verbreid. Dat zal ook met de verliezen het geval wezen....

En nu zijn wij in Chicago. De bankgebouwen hier zijn wonderlijk. Het is alles een epische structuur. Zij zijn aan het commerciële genie van het volk gewijd. Commerciële genie en democratie zijn onafscheidelijk. Gij ziet dan ook den eenvoudigen werker door de zuilen-rijen der bank zijn weg vinden naar het kantoor van den bankpresident, waar hij goedmoedelijk neerzit en den financier vertelt, dat hij een bestelling van oorlogstuig kan krijgen, indien hij \$ 5000 kan opnemen. De president doet hem eenige vragen en zegt hem morgen terug te komen. Men wint informatie in, en is die bevredigend, dan krijgt de man den volgenden dag van den president te hooren: „Ik leen u dit geld. Je schijnt fatsoenlijk en hebt verstand van tuig. Bezoek me van tijd tot tijd en laat mij weten hoe de zaken gaan.” Ziehier het begin van een tuig-zaak. Een tuigmaker stapt een bank binnen en verlaat haar, in staat gesteld om een fabriek te huren en arbeiders in dienst te nemen. Zijn zaak zal groeien. Alles groeit. Twee of drie geslachten geleden was hier niets. Thans zijn de bezigheden zoo veelomvattend en onderling verbonden, dat men zich statistisch er van op de hoogte moet houden. En de totalen zijn zoo groot en zijn uit zooveel eenheden saamgesteld, dat men tot electrische optelmachines zijn toevlucht heeft moeten nemen....

Als men naar andere deelen der Unie reist en een stad als St. Louis binnenkomt, bevindt men, dat de stroom van den oorlogsvoorspoed zeer snel verloopt. En zoodra de extase der oorlogswinsten vermindert, schijnt het alsof het belang, dat in de politieke en moreele aspecten van het Europeesch conflict wordt gesteld, toeneemt. Dat komt misschien doordat men niet gehaast is en meer tijd heeft voor overpeinzingen. Oorlogsbestellingen willen nu eenmaal niet wachten. De nieuwe faciliteiten, welke zij vereischen, moeten spoedig worden opgesteld en dit geschiedt dan ook onder omstandigheden, welke alle menschelijke gewoonten ondersteboven smijten. St. Louis filosofeert daarom: „Laten de oorlogsbestellingen maar daarheen gaan waar men die kunst-toeren kan verrichten. Onze groei moge dan wel iets langzamer wezen, doch het staat ons beter aan.”

De manier, waarop een gebouw tot stand komt, legt getuigenis af van den in die stad heerschenden geest. In de eene stad is alles haast. Men brengt het land in orde, terwijl de inkt van de overgangs-acte nog aan het drogen is. Onmiddellijk daarna, tusschen nacht- en daglicht, wordt het stuk grond onder een machine-lawine bedolven. Het dak is er reeds over vóór de muren er recht onder zijn. Men werkt top en bodem terzelfder tijd af en de intrekende bewoners passeeren de er uittrekkende werklieden. Dat is op zijn Pittsburghs. In St. Louis gaat dit alles heel anders toe en gunt men zich meer den tijd. Dit zijn verschillen in temperament. Steden bestaan uit menschen en weerspiegelen daarom hun collectieve eigenschappen. Een stad is wel geen persoon, doch personen vormen steden. In Pittsburgh vindt men fabrikanen, in St. Louis handelaren. De Staat Missouri voert dan ook veel van de binnen zijn grenzen gevonden ruwe grondstoffen uit, terwijl het, vaak uit diezelfde grondstoffen geproduceerde fabrikaten invoert.

Nog opmerkelijker is datzelfde verschijnsel in Minneapolis. Minnesota, de staat waarin Minneapolis ligt, voert enorme hoeveelheden ijzererts naar Pittsburgh uit, waar het in ijzer of staal wordt omgezet. Dit wordt, tezamen met cokes, weer teruggebracht naar Minneapolis, waar men er granaten van fabriceert, om deze naar Europa te verschepen.

Minnesota heeft de rijkste en gemakkelijkst bereikbare ijzerertsbeddingen ter wereld en mijnt ze voor oogenblikkelijk gewin. Het is die uit den grond opgediepte ruwe rijkdom, welke bij millioenen tons wordt verkocht. Het erts gaat per spoor naar Duluth, van daar per boot over de meren naar Cleveland of elders, en vervolgens per spoor naar Illinois en Pennsylvania, waar hitte en arbeid er op worden toegepast. Indien dit laatste door Minnesota zelf kon worden gedaan, hoeveel vervoer zou er niet bespaard kunnen worden?

De les, hieruit te putten, bestaat daarin, dat het vervoer in dit land steeds zoo goedkoop is geweest — en nog is — dat een elk zich een verspilling er van kan veroorloven. Hoeveel het een fabrikant zal kosten om zijn ruwe grondstoffen van vèraf gelegen plaatsen naar zijn fabriek te krijgen en om zijn producten weer te verzenden, is gewoonlijk een zaak, waaraan hij het laatst zijn aandacht behoeft te wijden.

Intusschen heeft deze ertshandel reeds een grooten ommekeer gebracht in de bedrijvigheid van Minneapolis. Vele jaren lang bestond er voor deze stad slechts één ding: de tarwe. Men danste er op, wanneer deze goed was en bad er op als zij slecht uitviel. Geruchten van zwarte roest verspreidden angst allerwegen. Niemand vroeg: „Hoe zijn de zaken,” doch: „Hoe staat de tarwe er voor?” Nu is er iets anders bijgekomen. En dat is ijzererts. Heden ten dage fluistert de bankier te Minneapolis een vertrekenden bezoeker in het oor: „Telegrafeer ons in welken toestand gij de tarwe vindt, en als ge iets omtrent ijzererts hoort, laat het ons dan ook onmiddellijk weten.” IJzer en tarwe. Zij beiden vormen den grondslag van Minnesota's voorspoed....

En zij zijn ook de grondslag geweest voor den buitengewoon krachtigen opbloei van de geheele Unie in de achter ons liggende twee oorlogsjaren.

#### VERWISSELINGSAANBIEDINGEN VOOR DE DUITSCH E OORLOGSLEENING.

Een medewerker schrijft:

„Hindenburg braucht die Moneten” is het wachtwoord, dat de Duitse bladen op het oogenblik verspreiden, tot het maken van propaganda voor de oorlogsleening. Aan vindingsrijkheid om deze te doen slagen ontbreekt het den Duitschers trouwens niet. Zoo zijn er tal van industriële maatschappijen, die,

ongetwijfeld onder aandrang van boven, de gelegenheid openen, haar obligatieschulden om te zetten in oorlogsleening. Daar vervroegde aflossing dezer obligatiën veelal gepaard gaat met het betalen van eene boete-premie, ontgaan de maatschappijen-debitrice deze vergoeding, door den houders harer schuldbewijzen tot deze vrijwillige omzetting te krijgen. De groote welvaart in zoo vele takken der industrie maakt deze transactie mogelijk.

Ook hebben eenige steden zich bereid verklaard, door een versterkte aflossing of terugkoop harer obligatiën de intekening op de nieuwe leening te bevorderen. De strekking van deze maatregelen is veel minder duidelijk. Voor zoover het betreft verplichte aflossing, volgens voorwaarden, kan men de houders van stedelijke leeningen bezwaarlijk dwingen, voor hun losbare of ingekochte stukken staatsleening te accepteerden en het wil er niet bij ons in, dat waar nu gedurende meer dan twee jaar de geldmarkt gesloten is geweest voor alle gemeentelijke leeningen en de gemeentekassen sterk worden aangesproken voor het onderhoud van familieleden van hen, die aan het front strijden, de gemeenten zich zouden kunnen verheugen in een zoo welvarenden toestand, dat zij tot extra-schulddeging zouden kunnen overgaan. Bovendien, waar zulks wel het geval is, waarom dan niet het voorbeeld van eenige groote steden gevolgd en direct op de oorlogsleening ingeschreven? Het wil ons dan ook voorkomen, dat al mogen particuliere maatschappijen wellicht in de gelegenheid zijn, uit eigen middelen schulden af te lossen, de gemeenten een dergelijke aanbieding slechts kunnen doen, wanneer zij zich wederom op andere wijze in de schuld steken, en dan heeft deze beweging een bedenkelijke zijde.

#### INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van  
*Economisch-Statistische Berichten.*

In de *N. R. Ct.* van hedenavond vraagt een amateur den titel eener heerlijkheid met of zonder grondbezit te koop.

Zou eene duchtige belasting op deze en dergelijke ijdelheid niet op haar plaats zijn? De fiscus profiteert er van. En iemand die zich gelukkiger voelt met een gekochte „van”, zal het zeker hoogst aangenaam vinden als iedereen weet dat die „van” peperduur was.

Is men wel op den goeden weg door inkomen en vermogen steeds meer te belasten (belastingen, die slechts zeer weinig tot kapitaalvorming aansporen), nog vóór dat de eigenaar eene bestemming aan zijn inkomen gaf? Ware het economisch niet veel beter uitgaven, die niet werkelijk noodig zijn, te belasten, (en hoe onnoodiger des te hooger belast) m.a.w. eerst met de belasting voor den dag te komen, als de eigenaar uit vrijen wil besloten heeft met zijn geld niet tot kapitaalvorming mede te werken? Dit zou zeker veel meer tot sparen aanzetten.

Hoogachtend,

Wassenaar, 28 Sept. 1916.

A. Kruiser

#### REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Beschikbaarstelling van gerst. Een regeling is getroffen, volgens welke een zekere hoeveelheid binnenlandsche of buitenlandsche gerst ter beschikking kan worden gesteld van de mouters. Bestellingen kunnen telkens voor een kwartaal gedaan worden tot een maximum van de capaciteit van hun bedrijf op heden. De levering geschiedt tegen door de Regeering vastgestelde prijzen. De mouters mogen

de gerst uitsluitend gebruiken voor verwerking in eigen fabriek en mogen de daarvan vervaardigde fabriekaten, met uitzondering van de afvalproducten, slechts verkoopen voor menselijk gebruik.

Maatregelen inzake den aardappeloogst. De oogst van consumptie-aardappelen laat dit jaar, naar de toestand zich thans laat aanzien, zeer te wenschen over. Minder aardappelen zijn uitgepoot en voorts is de opbrengst per H.A. onvoldoende. Met het oog daarop is het wenschelijk, ten einde gebrek aan aardappelen tegen het einde van het seizoen te voorkomen, dat in de eerste plaats de minder duurzame zandaardappelen worden gegeten en de klei-aardappelen, speciaal de beter houdbare soorten, zoo lang mogelijk bewaard worden; dat verder de in de vier noordelijke provinciën verbouwde, voor consumptie geschikte en benodigde aardappelen van zand- en veengrond niet in de fabrieken worden vermalen en ten slotte, dat het drogen van voor consumptie geschikte aardappelen in het geheele land wordt beperkt.

In verband hiermede zijn eenige maatregelen genomen, die elders in dit nummer worden behandeld.

Voorts is een regeling van het bedrijf van het drogen van aardappelen vastgesteld, waarbij verboden wordt om aardappelen op eenige wijze te drogen of op andere wijze te verduurzamen, tenzij de onderneming bij de Rijkscommissie van Toezicht op de aardappelen-vereeninging als zoodanig is ingeschreven.

Suiker. In verband met den aanvang der campagne in de suikerfabrieken is bepaald, dat deze geen product (ruwsuiker of witsuiker) mogen verzenden zonder zich te hebben verstaan met de Commissie van Advies inzake Suiker. Deze zal hun op aanvraag berichten, waarheen de suiker moet worden verzonden en aan wie ze moet worden afgeleverd.

Maximumprijzen. Door den Minister van Landbouw, enz. is vastgesteld een lijst van prijzen, waarboven de goederen, door hem ingevolge art. 1 der Distributiewet aangewezen, tot nadere aankondiging niet aan den verbruiker mogen worden te koop aangeboden of verkocht. Tegelijkertijd is krachtens art. 8 van genoemde wet vastgesteld een lijst van maximumprijzen voor groothandel, tusschenhandel en kleinhandel, ter vervanging van de gedurende de maand September geldende lijst. Ten aanzien van deze laatste prijzen vestigt de Minister er de aandacht op, dat deze onder geen voorwaarde mogen worden verhoogd en dat het den kleinhandelaar verboden is daarboven iets te rekenen, hetzij voor verpakking, hetzij voor thuisbezorgen of eenige andere door hem te verrichten werkzaamheid, met dien verstande echter, dat levering in verpakking of aan huis slechts verlangd kan worden, voor zoover die gebruikelijk was. Evenmin is het geoorloofd, aan den verkoop eenige bijzondere voorwaarde te verbinden, met name niet die van het bijkopen van eenig ander artikel.

De gemeentebesturen zijn geheel vrij de genoemde artikelen aan den verbruiker te doen verkoopen of te verkoopen tegen een lageren dan den vastgestelden prijs. Van een eventueel voornemen daartoe verzoekt de Minister in kennis te worden gesteld.

Op denzelfden datum is door den Minister een circulaire aan de burgemeesters gezonden, waarop vermeld worden de prijzen, tegen welke de krachtens art. 1 der Distributiewet aangewezen goederen verkrijgbaar zijn voor de gemeentebesturen, die van behoefte daaraan tijdig hebben doen blijken. In verband met den uitgesproken wensch, dat de Minister in dezen leiding zou geven, heeft de Minister in deze circulaire tevens vermeld de verkoopprijzen, welke hij zoowel voor grossiers als voor detaillisten, in overweging meent te moeten geven. Ten slotte wordt nogmaals gewezen op de wenschelijkheid, dat de gemeentebesturen zich zooveel mogelijk zullen bedienen van de tusschenkomst van den tusschenhandel, voor zoover deze in de betreffende goederen zijn bestaan vindt.

Aankoop van regeeringsvarkens. Aangezien het in het belang van de volksvoeding wenschelijk is, dat de aankoop van varkens geregeld voortgang heeft en ook de mesterij zonder stoornis wordt beoefend, is aan belanghebbenden medegedeeld, dat wekelijks voor binnenlandsch gebruik noodig zijn tusschen de 10.000 en 13.000 varkens, welke op te verstrekken opdracht geregeld zullen worden aangekocht tegen een prijs, gesteld op een basis van f 1,20 per K.G. slachtgewicht, in ieder geval op een prijsbasis, die in overeenstemming is met den maïsprijs.

Superphosfaat. Blijkens mededeeling van de Kunstmest-commissie zal een aanvang worden gemaakt met de verdeeling der bestelde superphosfaat voor bemesting van den oogst 1916/17 en wel tot een hoeveelheid van 15 pCt. van iedere goedgekeurde aanvraag.

## MAANDCIJFERS.

### EMISSIES IN SEPTEMBER 1916.

|  |                |
|--|----------------|
| Provinciale en Gemeentelijke leeningen f             | 228.147,50     |
| zijnde:  |                |
| Drenthe f 100.000 4 % Obl. a 97,01 %.                |                |
| Tilburg f 130.000 4 1/2 % Obl. a 100 7/8 %.          |                |
| Bank- en Credietinstellingen .....                   | 960.000,—      |
| zijnde:  |                |
| Gemeentecrediet f 1.000.000 4 % Obl. a 96 %.         |                |
| Hypotheekbanken, werkzaam in het buitenland .....    | 300.000,—      |
| zijnde:  |                |
| Ned. Transatl. f 250.000 aand. a 106 %.              |                |
| Rott. Canada „ 250.000 „ 10 % gest. a 140 %.         |                |
| Industrieële Ondernemingen .....                     | 3.480.625,—    |
| zijnde:  |                |
| Zd. Holl. Bierbr. f 600.000 6 % pref. aand. a 105 %. |                |
| Noorsche Gas Mij. f 750.000 5 % Obl. a 98 3/4 %.     |                |
| Aircraft Manuf. £ 100.000 7 % pref. aand. a 105 %.   |                |
| Van Berkel's Patent f 500.000 aand. a 125 %.         |                |
| Werf Zeeland f 225.000 5 % Obl. a 100 %.             |                |
| Cultuurond., Handelsveren. en Handelsvenn. ....      | 3.282.000,—    |
| zijnde:  |                |
| Ver. Ind. Cultuur Ond. f 1.500.000 6 % Obl. a 100 %. |                |
| Ned. Ind. Houtaankap f 1.800.000 5 % Obl. a 99 %.    |                |
| Mijnbouw-Maatschappijen .....                        | 280.000,—      |
| zijnde:  |                |
| Rott. Palembang f 280.000 6 % Obl. a 100 %.          |                |
| Rubber-Maatschappijen .....                          | 225.000,—      |
| zijnde:  |                |
| Amst. Java f 300.000 aand. a 75 %.                   |                |
| Totaal.....  | f 8.755.772,50 |

|                                    |                  |
|------------------------------------|------------------|
| Totaal der emissies in Januari ... | f 26.282.800,—   |
| Februari ...                       | „ 18.978.475,—   |
| Maart .....                        | „ 132.756.462,50 |
| April .....                        | „ 2.507.000,—    |
| Mei .....                          | „ 9.708.625,—    |
| Juni .....                         | „ 108.229.300,—  |
| Juli .....                         | „ 20.344.900,—   |
| Augustus ...                       | „ 7.418.375,—    |
| September ..                       | „ 8.755.772,50   |

Algemeen totaal..... f 334.981.710,—

Bovendien:

f 10.830.000 6 md. 4 1/2 % schatkistbiljetten a f 1015,82.  
f 28.100.000 6 md. schatkistpromessen a f 992,01.



## NEDERLANDSCHE HANDELSSTATISTIEK.

De keuze der artikelen is bepaald tot de belangrijkste handelsartikelen en tot die, wier in- of uitvoer in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden meer dan gewone belangstelling wekt, alles voor zoover de officieele gegevens vergelijkbaar zijn. Daar tengevolge van den oorlogstoestand zoo goed als alle doorvoer is opgehouden, zijn niet de algemeene in- en uitvoercijfers gegeven, doch die van invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer. De aandacht zij er echter op gevestigd, dat vooral vóór 1 Aug. 1914 goederen voor invoer tot verbruik werden aangegeven, terwijl zij feitelijk in doorvoer aankwamen.

(In duizenden Kilogrammen).

| Algemeene voedings-middelen.                       | Invoer tot verbruik Augustus |         |         | Uitv. uit het vrije verkeer Augustus |        |        | Invoer tot verbruik eerste acht maanden |           |           | Uitv. uit het vrije verkeer eerste acht maanden |         |         |
|--|------------------------------|---------|---------|--------------------------------------|--------|--------|---|-----------|-----------|---|---------|---------|
|  | 1914                         | 1915    | 1916    | 1914                                 | 1915   | 1916   | 1914                                    | 1915      | 1916      | 1914  | 1915    | 1916    |
| Aardappelmeel ..                                   | 151                          | 0       | 0       | 2.466                                | 2.557  | 241    | 15.709                                  | 25        | 0         | 63.553  | 72.854  | 62.782  |
| Boter .....  | 67                           | 36      | 0       | 3.513                                | 3.687  | 3.243  | 1.691                                   | 317       | 449       | 25.153  | 28.833  | 27.164  |
| Eieren .....                                       | 77                           | 0       | 0       | 1.085                                | 3.833  | 2.819  | 9.229                                   | 52        | 37        | 18.560  | 27.047  | 26.550  |
| Tarwe en-meel <sup>1)</sup>                        | 45.319                       | 12.318  | 70.058  | 19.948                               | 22.485 | 21     | 1.387.259                               | 615.226   | 571.603   | 1.019.442                                       | 23.067  | 735     |
| Rijst .....  | 3.738                        | 13.806  | 13.406  | 46.011                               | 16     | 8      | 342.437                                 | 42.154    | 55.453    | 206.331   | 3.198   | 4.135   |
| Andere granen ..                                   | 15.146                       | 122.222 | 88.239  | 19.327                               | 693    | 106    | 1.647.168                               | 878.296   | 513.636   | 859.584   | 23.096  | 321     |
| Kaas .....   | ?                            | ?       | ?       | 4.974                                | 8.694  | 9.146  | ?                                       | ?         | ?         | 40.502  | 59.610  | 70.791  |
| Versche zeevisch                                   | ?                            | ?       | ?       | 197                                  | 4.491  | 7.578  | ?                                       | ?         | ?         | 14.472  | 28.124  | 41.608  |
| Haringenbokking                                    | 64                           | 87      | 0       | 5.510                                | 11.275 | 17.802 | 6.111                                   | 11.473    | 727       | 34.314  | 45.013  | 47.961  |
| Versch vleesch ..                                  | ?                            | ?       | ?       | 2.649                                | 5.582  | 134    | ?                                       | ?         | ?         | 41.478  | 56.438  | 29.735  |
| Gez. of ger. vleesch                               | ?                            | ?       | ?       | 2.053                                | 708    | 178    | ?                                       | ?         | ?         | 10.256  | 11.251  | 15.801  |
| Krachtvoeder-<br>koeken en -meel                   | 3.346                        | 9.880   | 18.332  | ?                                    | ?      | ?      | 182.582                                 | 171.607   | 131.479   | ?   | ?       | ?       |
| <b>Genotmiddelen.</b>                              |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| Cacaoboonen .....                                  | 986                          | 889     | 53      | 289                                  | 38     | 0      | 34.773                                  | 31.389    | 13.088    | 10.762  | 520     | 924     |
| Cacaopoeder .....                                  | 8                            | 2       | 0       | 1.938                                | 1.417  | 479    | 36                                      | 1.620     | 138       | 10.552  | 15.172  | 8.628   |
| Koffie .....                                       | 2.654                        | 12.111  | 14.424  | 6.532                                | 11.226 | 3.825  | 78.627                                  | 156.857   | 73.798    | 62.917  | 129.329 | 61.113  |
| Ruwsuiker .....                                    | 6.574                        | 1.119   | 103     | 50                                   | 893    | 0      | 90.170                                  | 5.966     | 891       | 3.380   | 23.423  | 29.286  |
| Kandij, melis,<br>basterd .....                    | 263                          | 423     | 3.888   | 353                                  | 5.107  | 2      | 6.466                                   | 7.634     | 4.546     | 98.354  | 81.981  | 16.891  |
| Tabak .....  | 1.826                        | 1.920   | 3.834   | 269                                  | 876    | 601    | 15.530                                  | 14.786    | 15.084    | 3.678   | 5.226   | 5.113   |
| Sigaren .....                                      | 1                            | 1       | 1       | 96                                   | 213    | 247    | 10                                      | 7         | 28        | 1.369   | 1.408   | 2.089   |
| <b>Oliën, vetten en grondstoffen daarvoor.</b>     |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| Copra .....  | 3.432                        | 12.342  | 1.981   | 2.276                                | 2.155  | 0      | 66.297                                  | 169.399   | 57.582    | 43.453  | 103.239 | 0       |
| Kokosnootolie ..                                   | 144                          | 668     | 0       | 80                                   | 939    | 5      | 10.584                                  | 9.337     | 18        | 2.035   | 9.401   | 6.208   |
| Reuzel .....                                       | 741                          | 1.231   | 554     | 1.174                                | 14     | 5      | 14.577                                  | 15.102    | 11.816    | 14.582  | 2.000   | 48      |
| Margar. (eetbare)                                  | 1                            | 1       | 0       | 7.700                                | 9.690  | 12.624 | 424                                     | 94        | 0         | 48.601  | 92.555  | 100.629 |
| Margar. (ruwe) ..                                  | 1.269                        | 2.338   | 2.978   | 432                                  | 10     | 0      | 26.083                                  | 27.798    | 15.660    | 14.329  | 3.256   | 460     |
| Katoenpittenolie                                   | 388                          | 3.215   | 2.046   | 0                                    | 1.636  | 5      | 9.460                                   | 57.220    | 21.123    | 30  | 14.429  | 89      |
| Grondnoten ....                                    | 635                          | 2.886   | 605     | 213                                  | 5      | 0      | 63.919                                  | 43.419    | 15.993    | 21.510  | 6.476   | 43      |
| Palmpitten ....                                    | 114                          | 96      | 4.349   | 486                                  | 0      | 0      | 44.605                                  | 14.865    | 17.492    | 34.877  | 80      | 0       |
| Palmolie .....                                     | 117                          | 1.145   | 0       | 78                                   | 3      | 0      | 13.637                                  | 12.707    | 371       | 4.702   | 1.715   | 139     |
| Sojaboonen .....                                   | 0                            | 0       | 1       | 0                                    | 0      | 0      | 16.468                                  | 13.374    | 3.442     | 13.531  | 106     | 0       |
| Soja-olie .....                                    | 493                          | 172     | 184     | 24                                   | 71     | 0      | 7.727                                   | 11.127    | 4.577     | 1.444   | 983     | 0       |
| Koolzaad .....                                     | 0                            | 2.087   | 307     | 464                                  | 5      | 9      | 16.495                                  | 8.266     | 9.251     | 5.103   | 172     | 425     |
| Lijnzaad .....                                     | 5.335                        | 4.464   | 10.725  | 2.573                                | 1      | 0      | 207.330                                 | 288.843   | 100.379   | 60.677  | 2.192   | 3.006   |
| Lijnolie .....                                     | 5                            | 1       | 7       | 538                                  | 1.598  | 139    | 294                                     | 29.510    | 7         | 19.457  | 85.145  | 1.082   |
| Petroleum .....                                    | 12.452                       | 5.245   | 10.665  | 14                                   | 0      | 1      | 103.234                                 | 115.393   | 110.935   | 69  | 21      | 17      |
| Miner.smeeroliën                                   | 847                          | 729     | 4.323   | ?                                    | ?      | ?      | 12.078                                  | 21.260    | 9.358     | ?   | ?       | ?       |
| Talk, roetensmeer                                  | 1.768                        | 2.340   | 1.828   | 1.986                                | 785    | 94     | 37.116                                  | 30.726    | 7.770     | 26.799  | 14.981  | 1.736   |
| <b>Weefstoffen.</b>                                |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| Hennep (ongeh.)                                    | 260                          | 1.318   | 86      | 73                                   | 89     | 0      | 22.272                                  | 17.849    | 2.997     | 8.944   | 6.484   | 15      |
| Ongetw. en ongev.<br>katoenen garen                | 560                          | 1.152   | 1.413   | 9                                    | 0      | 0      | 23.241                                  | 14.367    | 11.787    | 583   | 51      | 8       |
| Katoen (ongesp.)                                   | 833                          | 4.241   | 3.709   | 304                                  | 64     | 16     | 45.914                                  | 62.392    | 27.362    | 21.584  | 40.822  | 226     |
| Vlas (geroot en<br>gezwingeld) ..                  | 9                            | 63      | 0       | 151                                  | 467    | 1.270  | 198                                     | 1.117     | 256       | 3.137   | 6.994   | 13.801  |
| Wol (allesoorten,<br>wolafval en<br>kunstwol) .... | 233                          | 305     | 621     | 234                                  | 29     | 4      | 11.718                                  | 6.648     | 6.336     | 6.434   | 213     | 84      |
| <b>Metalen.</b>                                    |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| IJzer (ruw gegot.)                                 | 1.328                        | 5.977   | 4.651   | 3.089                                | 0      | 0      | 191.550                                 | 32.802    | 47.185    | 122.260   | 3.747   | 38      |
| IJzer (smeed-,<br>band-en-plierzer)                | 6.894                        | 45.724  | 29.199  | 3.407                                | 7.749  | 871    | 493.732                                 | 376.475   | 306.427   | 321.582   | 97.280  | 18.313  |
| IJzer (spoorstav.)                                 | 230                          | 4.838   | 370     | 269                                  | 926    | 0      | 35.955                                  | 22.475    | 14.185    | 23.071  | 6.133   | 1.843   |
| IJzer (gaspipen)                                   | 846                          | 2.163   | 3.454   | 106                                  | 372    | 174    | 29.687                                  | 22.980    | 32.046    | 6.521   | 1.373   | 2.107   |
| Staal (in staven)                                  | 1.192                        | 3.112   | 2.958   | 1.251                                | 143    | 238    | 161.087                                 | 18.412    | 30.340    | 90.475  | 1.403   | 1.809   |
| Koper (ruw) ....                                   | 2.128                        | 595     | 325     | 2.478                                | 3      | 1      | 54.888                                  | 1.085     | 1.001     | 51.042  | 882     | 3       |
| Lood (ruw) ....                                    | 3.163                        | 534     | 447     | 2.959                                | 32     | 0      | 27.345                                  | 5.357     | 2.741     | 18.304  | 592     | 705     |
| Tin (ruw) .....                                    | 837                          | 0       | 184     | 295                                  | 142    | 0      | 15.305                                  | 2.114     | 995       | 10.866  | 4.951   | 34      |
| Zink (ruw) ....                                    | 1.128                        | 16      | 25      | 2.754                                | 2.058  | 163    | 29.558                                  | 471       | 2.165     | 41.976  | 12.505  | 6.296   |
| <b>Steenkolen.</b>                                 |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| Steenkolen ....                                    | 347.324                      | 762.222 | 528.921 | 14.900                               | 5.563  | 3.282  | 8.905.323                               | 4.819.435 | 4.139.358 | 3.580.530                                       | 235.731 | 62.312  |
| <b>Diversen.</b>                                   |                              |         |         |                                      |        |        |   |           |           |   |         |         |
| Soda .....   | 888                          | 4.351   | 1.488   | 181                                  | 120    | 1      | 28.729                                  | 30.729    | 14.525    | 5.002   | 2.881   | 9       |
| Chilisalpeter ..                                   | 1.116                        | 0       | 6.520   | 360                                  | 0      | 0      | 149.138                                 | 37.880    | 48.687    | 111.137   | 204     | 1       |
| Cement, tras. ....                                 | 7.469                        | 37.033  | 35.960  | 2.416                                | 5.156  | 57     | 373.400                                 | 259.160   | 280.140   | 112.517   | 38.387  | 1.122   |
| Huiden (gedroogd<br>en onbereid) ..                | 306                          | 378     | 300     | 129                                  | 61     | 18     | 11.399                                  | 4.855     | 1.383     | 7.316   | 255     | 262     |
| Huiden (gezout.)                                   | 80                           | 4       | 279     | 367                                  | 295    | 251    | 10.891                                  | 2.174     | 1.739     | 11.850  | 1.460   | 7.126   |

<sup>1)</sup> Tarwemeel is uitgedrukt in tarwe; aangenomen is, dat 75 K.G. meel met 100 K.G. tarwe gelijk staat. Bij „andere granen” vond voor roggemeel eenzelfde verrekening plaats.

## STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

## GELDKOERSEN.

## I. BANKDISCONTO'S.

|                       | 30 September 1916       | 20 Juli 1914             |
|-----------------------|-------------------------|--------------------------|
| Ned. (Disc. Wissels.  | 4 1/2 sedert 1 Juli '15 | 3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 |
| Bank (Bel. Binn. Eff. | 4 1/2 " 1 " '15         | 4 " 23 " '14             |
| Vrsch. in R.C.        | 5 1/2 " 19 Aug. '14     | 5 " 23 " '14             |
| Bank van Engeland     | 6 " 14 Juli '16         | 3 " 29 Jan. '14          |
| Duitsche Rijksbank    | 5 " 23 Dec. '14         | 4 " 5 Febr. '14          |
| Bank van Frankrijk    | 5 " 20 Aug. '14         | 3 1/2 " 29 Jan. '14      |
| Oostenr. Hong. Bk.    | 5 " 10 Apr. '15         | 4 " 12 Mrt. '14          |
| Russische Staatsbk.   | 6 " 27 Juli '14         | 5 " 1 Apr. '14           |
| Nat. Bank v. Denem.   | 5 " 10 " '15            | 5 " 6 Febr. '14          |
| Zweedsche Rijksbk.    | 4 1/2 " 1 Mei '16       | 4 1/2 " 6 " '14          |
| Zwitsersche Nat. Bk.  | 4 1/2 " 2 Jan. '15      | 3 1/2 " 19 " '14         |
| Bank van Italië ..    | 5 " 1 Juni '16          | 5 " 9 Mei '14            |
| Feder. Res. Bk. N.Y.  | 3-5 " 4 Febr. '15       | —                        |
| Javasche Bank ....    | 3 1/2 " 1 Aug. '09      | 3 1/2 " 1 Aug. '09       |

## II. OPEN MARKT.

| Data           | Amsterdam         |                  | Londen<br>Part.<br>disconto | Berlijn<br>Part.<br>disconto | Parijs<br>Part.<br>disc. | N. York<br>Call-<br>money |
|----------------|-------------------|------------------|-----------------------------|------------------------------|--------------------------|---------------------------|
|                | Part.<br>disconto | Prolon-<br>gatie |                             |                              |                          |                           |
| 30 Sept. '16   | 1 1/2-3/4         | 2                | 5 5/8                       | 4-5/8                        | —                        | 2 3/4-3                   |
| 25-30,, '16    | 1-2               | 2-1/2            | 5 5/8                       | 4-5/8                        | —                        | 2-3                       |
| 18-23,, '16    | 1                 | 1 1/4-3/4        | 5 10/8-5/8                  | 4-5/8                        | —                        | 2 1/2-3                   |
| 11-16,, '16    | 1                 | 1 1/2            | 5 10/8                      | 4-5/8                        | —                        | 2 1/2-3                   |
| 27 S.-2 O. '15 | 2 7/16-5/8        | 2 1/4-1/2        | 4 11/16-1 1/8               | —                            | —                        | 1 3/4-7/8                 |
| 28 S.-3 O. '14 | —                 | —                | 3 1/4-5/8                   | —                            | —                        | 6                         |
| 20-24 Jul. '14 | 3 1/8-3/16        | 2 1/4-3/4        | 2 1/4-3/4                   | 2 1/8-1/2                    | 2 3/4                    | 1 3/4-2 1/2               |

## WISSELKOERSEN.

## I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

| Data             | Londen    | Berlijn   | Parijs    | New York |
|------------------|-----------|-----------|-----------|----------|
| 25 Sept. 1916 .. | 11.68     | 42.60     | 41.92 1/2 | 2.44 7/8 |
| 26 " 1916 ..     | 11.67 1/2 | 42.60     | 41.92 1/2 | 2.44 5/8 |
| 27 " 1916 ..     | 11.67 1/4 | 42.52 1/2 | 41.90     | 2.44 5/8 |
| 28 " 1916 ..     | 11.68 1/4 | 42.50     | 41.97 1/2 | 2.44 7/8 |
| 29 " 1916 ..     | 11.66 3/4 | 42.57 1/2 | 41.87 1/2 | 2.44 5/8 |
| 30 " 1916 ..     | 11.66 1/2 | 42.52 1/2 | 41.87 1/2 | 2.44 5/8 |
| Laagste der week | 11.65 3/4 | 42.45     | 41.77 1/2 | 2.44 3/8 |
| Hoogste " "      | 11.68 1/2 | 42.65     | 41.97 1/2 | 2.45     |
| 23 Sept. 1916 .. | 11.68 3/4 | 42.65     | 41.92 1/2 | 2.45     |
| 16 " 1916 ..     | 11.69     | 42.70     | 41.97 1/2 | 2.45 1/8 |
| Muntpariteit ..  | 12.10 5/8 | 59.26     | 48.—      | 2.48 3/4 |

| Data          | Zwitser-<br>land | Weenen | Kopen-<br>hagen | Stock-<br>holm | Batavia<br>telegrafisch |
|---------------|------------------|--------|-----------------|----------------|-------------------------|
| 30 Sept. 1916 | 46.02 1/2        | 28.75  | 66.42 1/2       | 69.—           | 99 3/4-100 1/2          |
| Laagste d. w. | 45.97 1/2        | 28.70  | 66.35           | 68.75          | —                       |
| Hoogste " "   | 46.10            | 29.25  | 66.80           | 69.05          | —                       |
| 23 Sept. 1916 | 46.02 1/2        | 29.20  | 66.75           | 68.85          | 99 3/4-100 1/2          |
| 16 " 1916     | 45.87 1/2        | 28.95  | 66.90           | 68.97 1/2      | 99 1/2-100              |
| Muntpariteit  | 48.—             | 50.41  | 66.67           | 66.67          | 100                     |

## OVERZICHT.

De wisselmarkt was ook deze week weder zeer kalm. De omzetten worden steeds geringer. De stemming was behoudens een kleine onderbreking op Donderdag flauw.

Londen liep van 11,68 terug tot 11,66 1/4. Parijs daalde van 41,92 1/2 tot 41,80, was echter ten slotte weder beduidend vaster.

Berlijn, Zwitserland en New-York bijna onveranderd, Weenen echter aanzienlijk flauwer, teruglopend van 29,17 1/2 tot 28,75. Roebels sterk schommelend.

Van Skandinavië lag Stockholm weder vaster, 68,85 tot 69,—, daarentegen Kopenhagen en Christiania flauwer. Het agio van Stockholm ten opzichte van Kopenhagen bedraagt nu reeds circa 4 %.

## II. KOERSEN TE NEW YORK.

| Data               | Cable<br>Londen<br>(in \$<br>per £) | Zicht<br>Parijs<br>(in frs.<br>p. \$) | Zicht<br>Berlijn<br>(in cents<br>p. Rm. 4) | Zicht<br>Amsterd.<br>(in cents<br>per gld.) |
|--------------------|-------------------------------------|---------------------------------------|--|---|
| 30 September 1916  | 4.76.45                             | 5.83                                  | 70 1/2                                     | 40 13/16                                    |
| Laagste d. week .. | 4.76.45                             | 5.83                                  | 70 1/8                                     | 40 3/4                                      |
| Hoogste " " "      | 4.76.50                             | 5.86 1/2                              | 70 3/4                                     | 40 13/16                                    |
| 23 September 1916  | 4.76.45                             | 5.86                                  | 70 1/2                                     | 40 7/8                                      |
| 16 " 1916          | 4.76.50                             | 5.85 3/4                              | 69 7/8                                     | 40 13/16                                    |
| Muntpariteit ....  | 4.86.67                             | 5.18 1/4                              | 95 1/4                                     | 40 3/16                                     |

## III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

| Plaatsen en<br>Londen | Noteerings-<br>eenheden | 15 Sept.<br>1916 | 22 Sept.<br>1916 | Week<br>23-28 Sept. 1) |           | 28 Sept.<br>1916 1) |
|-----------------------|-------------------------|------------------|------------------|------------------------|-----------|---------------------|
|                       |                         |                  |                  | Laagste                | Hoogste   |                     |
| Alexandrië ..         | Piast. p. £             | 97 7/16          | 97 7/16          | 97 7/16                | 97 7/16   | 97 7/16             |
| B. Aires 1) ..        | d.p.gd.pes.             | 49 1/8           | 49 7/8           | 49 7/8                 | 49 3/16   | 48 13/16            |
| Calcutta ....         | sh/d.p.rup.             | 1 4/8            | 1 4/8            | 1 4/8                  | 1 4/8     | 1 4/8               |
| Hongkong ..           | id. p. \$               | 2 1/7            | 2 2/8            | 2 2/8                  | 2 2 3/8   | 2 1 3/4             |
| Lissabon ....         | d.p.escudo              | 34 7/8           | 34 7/8           | 34 5/8                 | 34 7/8    | 34 7/8              |
| Madrid ....           | Peset. p. £             | 23.67 1/2        | 23.72 1/2        | 23.76                  | 23.80 1/2 | 23.75               |
| Montevideo 1)         | d. p. peso              | 53               | 52 7/8           | 52 7/8                 | 52 7/8    | 52 7/16             |
| Montreal ....         | \$ per £                | 4.76 3/8         | 4.76 3/8         | 4.76 1/8               | 4.76 1/2  | 4.76 1/2            |
| Petrograd ..          | R. p. £ 10              | 151 1/4          | 147 5/8          | 147 5/8                | 152       | 145                 |
| R.d.Janeiro 1)        | d. p. milr.             | 12 11/32         | 12 11/32         | 12 9/32                | 12 13/32  | 12 17/32            |
| Rome .....            | Lires p. £              | 30.81 1/2        | 30.74            | 30.78 1/2              | 30.85     | 30.57               |
| Shanghai ..           | sh/d.p.tael             | 3/0 5/8          | 3/1 1/4          | 3/1                    | 3/1 1/4   | 3/0 1/2             |
| Singapore ..          | id. p. \$               | 2 4 3/16         | 2 4 3/16         | 2 4 3/16               | 2 4 3/16  | 2 4 3/16            |
| Valparaiso 1)         | d. p. pap.p.            | 10 5/32          | 10 13/32         | 10 5/32                | 10 31/32  | 9 31/32             |
| Yokohama ..           | sh/d.p.yen              | 2 1 3/8          | 2 1 3/8          | 2 1 3/8                | 2 1 3/8   | 2 1 3/8             |

1) Noteeringen van 29 September nog niet ontvangen.

## GOUDE EN ZILVER.

## GOUDBEWEGING BIJ DE BANK OF ENGLAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank of England tijdelijk niet bekend gemaakt.

## ZILVER.

De markt blijft bij voortdurend vast gestemd en op een iets hooger niveau was de notering ook deze week vrij constant: de prijzen fluctueerden binnen zeer enge grenzen, de hoogste notering was 32 13/16, de laagste 32 7/8.

Toch is er deze week weer wat aanbod van Chinese zijde geweest, anders had men wellicht hogere noteringen gezien. Het door China aangeboden materiaal werd grip opgenomen door de nog steeds gretige koopers voor muntdoeleinden; evenzoo de partijen, die voor Amerikaanse rekening werden aangeboden. Deze laatste zijn nog altijd van beperkten omvang en lang niet voldoende om aan de vraag te voldoen.

| Notering te Londen. |          | te New York. |        |
|---------------------|----------|--------------|--------|
| 30 Sept. 1916 ..... | 32 7/8   |              | 69 1/8 |
| 23 " 1916 .....     | 32 3/4   |              | 68 7/8 |
| 16 " 1916 .....     | 32 1/2   |              | 68 1/4 |
| 9 " 1916 .....      | 32 1/16  |              | 68 3/8 |
| 1 Sept. 1915 .....  | 23 7/8   |              | 49 3/4 |
| 3 Sept. 1914 .....  | 23 7/8   |              | 52 1/8 |
| 20 Juli 1914 .....  | 24 13/16 |              | 54 1/8 |

## NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 30 SEPTEMBER 1916.

| Activa.  |  |                      |
|--|--|----------------------|
| Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.         | H.-bk. f 93.623.942,48<br>B.-bk. " 464.368,47<br>Ag.sch. " 11.528.141,41 1/2           | f 105.616.452,36 1/2 |
| Papier o. h. Buitenl. in disconto                |  | —                    |
| Idem eigen portef.                               | f 8.176.147,—  |                      |
| Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.    |  | —                    |
|  |  | " 8.176.147,—        |
| Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp. | H.-bk. f 19.438.105,52 1/2<br>B.-bk. " 4.241.061,89 1/2<br>Ag.sch. " 36.982.835,69 1/2 | f 60.662.003,11 1/2  |
| Op Effecten                                      | f 54.557.903,11 1/2  |                      |
| Op Goederen en Spec.                             | f 6.104.100,—  | " 60.662.003,11 1/2  |
| Voorschotten a. h. Rijk                          |  | " 1.577.646,33 1/2   |
| Munten Muntmateriaal                             |  |                      |
| Munt, Goud                                       | f 64.449.605,—   |                      |
| Muntmat. Goud                                    | f 522.910.602,22 1/2   |                      |
|  | f 587.360.207,22 1/2   |                      |
| Munt, Zilver, enz.                               | f 6.596.711,58   |                      |
| Muntmat. Zilver                                  |  | " 593.956.918,80 1/2 |
| Effecten   |  |                      |
| Bel. v. h. Res.fonds. id. van 1/8 v. h. kapit.   | f 5.149.332,62 1/2<br>" 3.970.360,75   | " 9.119.693,37 1/2   |
| Geb. en Meub. der Bank                           |  | " 1.400.000,—        |
| Diverse rekeningen                               |  | " 58.500.610,51      |
|  |  | f 839.009.471,50 1/2 |
| Passiva.   |  |                      |
| Kapitaal   | f 20.000.000,—   |                      |
| Reservefonds                                     | " 5.155.090,93 1/2   |                      |
| Bankbiljetten in omloop                          | " 700.781.680,—  |                      |
| Bankassigatiën in omloop                         | " 2.674.885,32   |                      |
| Rekening-Courant saldo's                         |  |                      |
| Van het Rijk                                     | f —  |                      |
| Van anderen                                      | " 105.961.014,65 1/2   | " 105.961.014,65 1/2 |
| Diverse rekeningen                               | " 4.436.800,59 1/2   | " 4.436.800,59 1/2   |
|  |  | f 839.009.471,50 1/2 |

Beschikbaar metaalsaldo. f 431.170.618,07  
Op de basis van 2/3 metaaldekking " 269.287.102,07 1/2  
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is .. " 2.155.853.090,—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

|                         | Meer         | Minder            |
|-------------------------|--------------|-------------------|
| Disconto's              |              | 388.656,05        |
| Buitenlandsche wissels  | 49.500,—     |                   |
| Beleeningen             |              | 1.030.240,92      |
| Goud                    |              | 7.277,18          |
| Zilver                  |              | 334.768,61 1/2    |
| Bankbiljetten           | 22.137.450,— |                   |
| Part. Rek.-Crt. saldo's |              | 35.352.410,14 1/2 |

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

|  | 23 Sept. 1916   | 30 Sept. 1916   |
|--|-----------------|-----------------|
| Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst | f 115.860.000,— | f 143.960.000,— |
| Aan schatkistbiljetten ..  | " 89.500.000,—  | " 89.500.000,—  |
| Aan zilverbons ..  | " 50.737.000,—  | " 50.737.000,—  |
|  | " 15.233.332,50 | " 15.429.888,—  |

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

| Data          | Goud    | Zilver | Bankbiljetten | Andere opeischbare schulden |
|---------------|---------|--------|---------------|-----------------------------|
| 30 Sept. 1916 | 587.360 | 6.597  | 700.782       | 108.636                     |
| 23 " 1916     | 587.367 | 6.931  | 678.644       | 143.451                     |
| 16 " 1916     | 587.373 | 7.000  | 678.243       | 146.374                     |
| 9 " 1916      | 583.879 | 7.160  | 675.829       | 146.397                     |
| 2 " 1916      | 584.865 | 7.460  | 679.571       | 134.879                     |
| 26 Aug. 1916  | 585.813 | 8.231  | 657.109       | 140.467                     |
| 19 " 1916     | 587.278 | 8.694  | 659.399       | 133.792                     |
| 12 " 1916     | 588.254 | 9.074  | 662.369       | 124.635                     |
| 5 " 1916      | 588.114 | 9.788  | 668.017       | 116.044                     |
| 29 Juli 1916  | 581.564 | 10.784 | 661.679       | 92.148                      |
| 22 " 1916     | 581.173 | 10.464 | 649.687       | 105.408                     |
| 15 " 1916     | 578.989 | 9.873  | 654.012       | 100.459                     |
| 8 " 1916      | 575.116 | 9.246  | 655.968       | 91.330                      |
| 2 Oct. 1915   | 390.389 | 1.839  | 542.135       | 17.072                      |
| 3 Oct. 1914   | 156.356 | 4.049  | 453.134       | 27.404                      |
| 25 Juli 1914  | 162.114 | 8.228  | 310.437       | 6.198                       |

| Data          | Disconto's |   | Beleeningen | Beschikbaar Metaalsaldo | Dekkingpercentages |
|---------------|------------|---|-------------|-------------------------|--------------------|
|               | Totaal     | Hiervan Schatkistpromessen rechtstreeks |             |                         |                    |
| 30 Sept. 1916 | 105.616    | 89.500                                  | 60.662      | 431.171                 | 73                 |
| 23 " 1916     | 106.005    | 89.500                                  | 61.692      | 428.984                 | 72                 |
| 16 " 1916     | 106.348    | 89.500                                  | 62.736      | 428.547                 | 72                 |
| 9 " 1916      | 105.368    | 88.500                                  | 63.168      | 425.731                 | 72                 |
| 2 " 1916      | 97.276     | 80.500                                  | 64.043      | 428.532                 | 73                 |
| 26 Aug. 1916  | 75.887     | 59.500                                  | 64.757      | 433.626                 | 74                 |
| 19 " 1916     | 70.087     | 53.500                                  | 65.766      | 436.430                 | 75                 |
| 12 " 1916     | 66.467     | 49.500                                  | 66.421      | 439.024                 | 76                 |
| 5 " 1916      | 64.058     | 46.500                                  | 67.203      | 440.195                 | 76                 |
| 29 Juli 1916  | 37.521     | 19.500                                  | 68.101      | 440.696                 | 79                 |
| 22 " 1916     | 36.011     | 17.500                                  | 68.189      | 439.734                 | 78                 |
| 15 " 1916     | 34.580     | 15.500                                  | 72.434      | 437.086                 | 78                 |
| 8 " 1916      | 31.689     | 12.500                                  | 72.669      | 434.026                 | 78                 |
| 2 Sept. 1915  | 66.190     | 37.560                                  | 85.456      | 279.874                 | 70                 |
| 3 Sept. 1914  | 181.566    | 63.500                                  | 131.573     | 64.127                  | 33                 |
| 25 Juli 1914  | 67.947     | 14.300                                  | 61.686      | 43.521 1)               | 54                 |

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

## JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

| Data         | Goud   | Zilver | Bankbiljetten | Andere opeischb. schulden |
|--------------|--------|--------|---------------|---------------------------|
| 5 Aug. 1916  | 67.664 | 24.013 | 154.044       | 53.451                    |
| 29 Juli 1916 | 64.204 | 25.674 | 150.635       | 56.645                    |
| 22 " 1916    | 64.089 | 26.522 | 156.420       | 46.068                    |
| 15 " 1916    | 58.629 | 26.744 | 158.178       | 43.969                    |
| 7 Aug. 1915  | 32.249 | 32.614 | 125.892       | 27.109                    |
| 8 Aug. 1914  | 22.356 | 30.926 | 123.188       | 11.319                    |
| 25 Juli 1914 | 22.057 | 31.907 | 110.172       | 12.634                    |

| Data         | Disconto's | Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar | Beleeningen | Diverse rekeningen 1) | Beschikbaar metaalsaldo | Dekkingpercentages |
|--------------|------------|------------------------------------|-------------|-----------------------|-------------------------|--------------------|
| 5 Aug. 1916  | 6.747      | 38.089                             | 66.006      | 6.491                 | 51.178                  | 44                 |
| 29 Juli 1916 | 6.694      | 38.787                             | 68.711      | 5.896                 | 48.422                  | 43                 |
| 22 " 1916    | 6.672      | 38.835                             | 65.205      | 5.574                 | 50.109                  | 45                 |
| 15 " 1916    | 6.726      | 39.424                             | 63.893      | 10.848                | 44.944                  | 42                 |
| 7 Aug. 1915  | 6.042      | 9.999                              | 54.336      | 19.888                | 34.263                  | 42                 |
| 8 Aug. 1914  | 7.435      | 5.408                              | 59.880      | 3.348                 | 26.380                  | 40                 |
| 25 Juli 1914 | 7.259      | 6.395                              | 47.934      | 2.228                 | 4.842 2)                | 44                 |

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

## SURINAAMSCH BANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

| Data           | Metaal | Circulatie | Andere opeischb. schulden | Disconto's | Div. rekeningen 1) |
|----------------|--------|------------|---------------------------|------------|--------------------|
| 12 Aug. 1916.. | 690    | 1.077      | 900                       | 888        | 641                |
| 5 „ 1916..     | 665    | 1.129      | 804                       | 895        | 679                |
| 29 Juli 1916.. | 728    | 1.054      | 890                       | 917        | 618                |
| 22 „ 1916..    | 717    | 1.015      | 895                       | 917        | 584                |
| 14 Aug. 1915.. | 1.080  | 1.062      | 1.521                     | 860        | 1.004              |
| 15 Aug. 1914.. | 645    | 1.105      | 761                       | 743        | 471                |
| 25 Juli 1914.. | 645    | 1.100      | 560                       | 735        | 396                |

1) Sluitpost der activa.

## BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

## I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 27 SEPTEMBER 1916.

## ISSUE DEPARTMENT.

|                             |   |
|-----------------------------|---|
| Notes issued.. £ 70.198.665 | Government Debt £ 11.015.100            |
|                             | Other securities „ 7.434.900            |
|                             | Gold coin and bullion .... „ 51.748.665 |
| £ 70.198.665                | £ 70.198.665                            |

## BANKING DEPARTMENT.

|                                      |  |
|--------------------------------------|--|
| Capital..... £ 14.553.000            | Government securities .. £ 42.187.627  |
| Rest ..... „ 3.614.926               | Other securities „ 95.386.643          |
| Public deposits „ 53.371.842         | Notes ..... „ 33.663.110               |
| Other deposits „ 101.483.434         | Gold and silver coin ..... „ 1.803.583 |
| Seven-day and other bills.. „ 17.761 |  |
| £ 173.040.963                        | £ 173.040.963                          |

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

| Data          | Metaal | Circulatie | Currency Notes. |        |           |
|---------------|--------|------------|-----------------|--------|-----------|
|               |        |            | Bedrag          | Goudd. | Gov. Sec. |
| 27 Sept. 1916 | 53.552 | 36.536     | ***             | ***    | ***       |
| 20 „ 1916     | 54.579 | 36.973     | 130.607         | 28.500 | 98.876    |
| 13 „ 1916     | 54.696 | 36.121     | 130.961         | 28.500 | 98.915    |
| 6 „ 1916      | 55.342 | 36.264     | 130.436         | 28.500 | 97.972    |
| 29 Sept. 1915 | 62.009 | 32.800     | 72.022          | 28.500 | 20.400    |
| 30 Sept. 1914 | 52.917 | 34.975     | 28.409          | 4.500  | 10.924    |
| 22 Juli 1914  | 40.164 | 29.317     | .....           | .....  | .....     |

| Data          | Gov. Sec. | Other Sec. | Public Depos. | Other Depos. | Reserve | Dek-kings-percentage 1) |
|---------------|-----------|------------|---------------|--------------|---------|-------------------------|
| 27 Sept. 1916 | 42.188    | 95.387     | 53.372        | 101.483      | 35.467  | 22 7/8                  |
| 20 „ 1916     | 42.188    | 96.103     | 52.993        | 104.185      | 37.057  | 23 5/8                  |
| 13 „ 1916     | 42.188    | 94.460     | 59.147        | 96.383       | 37.025  | 23 3/4                  |
| 6 „ 1916      | 42.188    | 95.739     | 52.219        | 105.094      | 37.528  | 23 7/8                  |
| 29 Sept. 1915 | 31.287    | 132.315    | 116.217       | 76.689       | 47.659  | 24 3/4                  |
| 30 Sept. 1914 | 24.732    | 116.820    | 22.244        | 137.287      | 36.392  | 22 3/4                  |
| 22 Juli 1914  | 11.005    | 33.633     | 13.735        | 42.185       | 29.297  | 52 3/8                  |

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

## II. DUITSCHE RIJKBANK.

STAAT VAN 23 SEPTEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

|  |                   |
|--|-------------------|
| Metallbestand .....                        | Mk. 2.492.605.000 |
| davon Goldbestand .....                    | „ 2.471.626.000   |
| Reichs- und Darlehenskassenscheine....     | „ 212.038.000     |
| Noten anderer Banken .....                 | „ 16.831.000      |
| Wechsel .....                              | „ 7.687.918.000   |
| Lombardforderungen .....                   | „ 9.648.000       |
| Effekten .....                             | „ 79.666.000      |
| Sonstige Aktiva .....                      | „ 758.992.000     |
| Grundkapital.....                          | „ 180.000.000     |
| Reservefonds .....                         | „ 85.471.000      |
| Notenumlauf .....                          | „ 6.860.047.000   |
| Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten | „ 3.679.741.000   |
| Sonstige Passiva .....                     | „ 342.439.000     |

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

| Data          | Metaal    | Daarvan Goud | Kassen-scheine | Circulatie | Dek-kings-percentage 1) |
|---------------|-----------|--------------|----------------|------------|-------------------------|
| 23 Sept. 1916 | 2.492.605 | 2.471.626    | 212.068        | 6.860.047  | 39                      |
| 15 „ 1916     | 2.492.420 | 2.470.202    | 287.443        | 6.878.486  | 40                      |
| 7 „ 1916      | 2.493.482 | 2.469.699    | 373.872        | 7.175.105  | 40                      |
| 31 Aug. 1916  | 2.494.327 | 2.469.036    | 333.625        | 7.117.524  | 40                      |
| 23 Sept. 1915 | 2.457.402 | 2.414.909    | 183.883        | 5.548.661  | 48                      |
| 23 Sept. 1914 | 1.704.513 | 1.675.832    | 149.292        | 3.992.806  | 46                      |
| 23 Juli 1914  | 1.691.398 | 1.356.857    | 65.479         | 1.890.895  | 93                      |

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

| Data          | Wissels   | Rek. Crt. | Darlehenskassenscheine |                          |
|---------------|-----------|-----------|------------------------|--------------------------|
|               |           |           | Totaal uitgegeven      | In kas bij de Reichsbank |
| 23 Sept. 1916 | 7.687.918 | 3.679.741 | 2.123.800              | 182.900                  |
| 15 „ 1916     | 7.554.055 | 3.466.808 | 2.122.500              | 254.600                  |
| 7 „ 1916      | 7.142.220 | 2.877.896 | 2.138.600              | 339.000                  |
| 31 Aug. 1916  | 7.077.485 | 2.835.529 | 2.033.400              | 298.200                  |
| 23 Sept. 1915 | 5.326.867 | 2.249.234 | 1.025.000              | 129.000                  |
| 23 Sept. 1914 | 4.712.152 | 2.708.975 | 265.000                | 143.000                  |
| 23 Juli 1914  | 750.892   | 943.964   | .....                  | .....                    |

## III. BANK VAN FRANKRIJK.

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met \* geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

| Data          | Goud      | Zilver  | * Te goed in het buitenland | Wissels   | * Uitgestelde wissels |
|---------------|-----------|---------|-----------------------------|-----------|-----------------------|
| 28 Sept. 1916 | 4.832.751 | 336.840 | 723.220                     | 410.958   | 1.386.186             |
| 21 „ 1916     | 4.826.723 | 338.040 | 652.540                     | 371.288   | 1.390.351             |
| 14 „ 1916     | 4.821.600 | 338.278 | 703.920                     | 381.305   | 1.393.858             |
| 7 „ 1916      | 4.817.320 | 337.497 | 703.260                     | 387.818   | 1.399.004             |
| 30 Sept. 1915 | 4.550.142 | 364.146 | 981.888                     | 279.726   | 1.981.953             |
| 1 Oct. 1914   | —         | —       | —                           | —         | —                     |
| 23 Juli 1914  | 4.104.390 | 639.620 | —                           | 1.541.080 | .....                 |

| Data          | Beloeving | * Buitgew. voorsch. ald. Staat | Bankbiljetten | Rek. Crt. Particulieren | Rek. Crt. Staat |
|---------------|-----------|--------------------------------|---------------|-------------------------|-----------------|
| 28 Sept. 1916 | 1.176.805 | 8.500.000                      | 16.714.063    | 2.248.051               | 36.322          |
| 21 „ 1916     | 1.175.044 | 8.500.000                      | 16.653.451    | 2.180.615               | 123.191         |
| 14 „ 1916     | 1.171.957 | 8.500.000                      | 16.602.659    | 2.146.358               | 206.938         |
| 7 „ 1916      | 1.173.557 | 8.500.000                      | 16.598.862    | 2.122.214               | 171.337         |
| 30 Sept. 1915 | 585.675   | 6.700.000                      | 13.458.304    | 2.695.989               | 64.207          |
| 1 Oct. 1914   | —         | —                              | —             | —                       | —               |
| 23 Juli 1914  | 769.400   | .....                          | 5.911.910     | 942.570                 | 400.590         |

## IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

| Data n. st.  | Goud  | Tegood<br>i/h<br>buit-<br>tenland | Zil-<br>ver | Schat-<br>kistbil-<br>jetten | Dis-<br>conto's<br>en belee-<br>ningen | Circu-<br>latie | Rck.<br>Cour-<br>rant |
|--------------|-------|-----------------------------------|-------------|------------------------------|--|-----------------|-----------------------|
| 29 Sept. '16 | 1.553 | 2.055                             | 96          | 4.819                        | 786                                    | 7.304           | 1.542                 |
| 12 „ '16     | 1.554 | 2.055                             | 95          | 4.657                        | 811                                    | 7.224           | 1.596                 |
| 21 „ '16     | 1.552 | 2.055                             | 93          | 4.420                        | 845                                    | 7.122           | 1.544                 |
| 5 „ '16      | 1.552 | 2.057                             | 88          | 3.993                        | 993                                    | 7.022           | 1.549                 |
| 29 Sept. '15 | 1.591 | 38                                | 23          | 2.395                        | 1.459                                  | 4.622           | 1.373                 |
| 29 Sept. '14 | 1.613 | 217                               | 49          | ....                         | 1.373                                  | 2.613           | 929                   |
| 21 Juli '14  | 1.601 | 144                               | 74          | ....                         | 757                                    | 1.634           | 1.099                 |

## V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

| Data          | Metaal<br>incl.<br>buit-<br>saldi | Beleen.<br>van<br>buit-<br>vorder. | Beleen.<br>van<br>prom. d.<br>provinc. | Binn.<br>wissels<br>en<br>beleen. | Circu-<br>latie. | Rck.<br>Crt.<br>saldi. |
|---------------|-----------------------------------|------------------------------------|--|-----------------------------------|------------------|------------------------|
| 21 Sept. 1916 | 332.084                           | 71.989                             | 480.000                                | 48.032                            | 800.424          | 123.928                |
| 14 „ 1916     | 336.769                           | 71.524                             | 480.000                                | 47.690                            | 787.297          | 141.035                |
| 7 „ 1916      | 314.451                           | 71.359                             | 480.000                                | 42.927                            | 756.651          | 144.458                |
| 31 Aug. 1916  | 308.592                           | 71.320                             | 480.000                                | 45.021                            | 751.131          | 146.124                |
| 23 Sept. 1915 | 137.373                           | 24.020                             | 400.000                                | 43.638                            | 449.892          | 156.300                |

## VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

## FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

| Data        | Goud    | Zilver | Wissels | Deposito's | Circu-<br>latie | Dekkings-<br>Percen-<br>tage 1) |
|-------------|---------|--------|---------|------------|-----------------|---------------------------------|
| 25 Aug. '16 | 372.387 | 12.265 | 109.178 | 552.520    | 15.423          | 68                              |
| 18 „ '16    | 372.918 | 16.998 | 106.894 | 554.807    | 13.986          | 68                              |
| 11 „ '16    | 366.925 | 11.127 | 108.971 | 542.478    | 12.903          | 68                              |
| 4 „ '16     | 365.163 | 11.699 | 109.934 | 547.232    | 12.701          | 68                              |
| 27 Aug. '15 | 268.179 | 19.878 | 42.839  | 316.989    | 16.738          | 82                              |

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

## VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

| Data         | Rserve  | Deposito's | Circulatie | Beleeningen<br>en<br>disconto's | Surplus<br>Reserve |
|--------------|---------|------------|------------|---------------------------------|--------------------|
| 30 Sept. '16 | 665.210 | 3.471.460  | 31.190     | 3.339.550                       | 96.360             |
| 23 „ '16     | 667.250 | 3.438.940  | 31.210     | 3.307.290                       | 103.500            |
| 16 „ '16     | 633.160 | 3.410.320  | 31.280     | 3.306.370                       | 74.940             |
| 9 „ '16      | 628.900 | 3.408.840  | 31.390     | 3.306.960                       | 71.060             |
| 2 Oct. '15   | 684.000 | 2.959.700  | 36.490     | 2.778.190                       | 192.900            |
| 3 Oct. '14   | 424.750 | 1.966.280  | 138.800    | 2.202.130                       | -17.990            |
| 25 Juli '14  | 467.880 | 1.958.320  | 41.730     | 2.057.570                       | 26.170             |

## EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 1 October 1916.

In geen jaren zijn de noteringen der geldkoersen ten onzent zoo laag geweest als in het afgelopen kwartaal het geval was. Wel is de laatste dagen onder de voorbereiding voor de kwartaalswisseling de prolongatiekoers eenigszins opgelopen, doch reeds nu is alweer een ontspanning ingetreden. De gemiddelde notering over de laatste drie maanden is dan ook niet hooger dan ca. 1,83 pCt., tegen ca. 2,80 pCt. over gelijk tijdvak van 1915 en 5,51 over het derde kwartaal van 1914. Ook de vrij groote emissiebedrijvigheid is niet in staat, deze geldruimte te niet te doen.

Onze *Nederlandsche Staatsfondsen* en ook tal van andere binnenlandsche beleggingswaarden kwam deze stand van zaken in ruime mate ten goede, doch tegelijker tijd werd de publieke belangstelling door dezen geldovervloed de zijde der speculatieve fondsen opgedreven. Vooral de Amerikaanse afdeling, gedurende de eerste paar jaren van den oorlog ten onzent om tal van redenen sterk verwaarloosd, herinnerde bijwijlen aan de meest actieve dagen uit den „goeden ouden tijd”.

Intusschen kreeg de markt voor *buitenlandsche Staatsfondsen* een meer verlaten aanzien. Zoo sluiten o.a. Russen, hoewel deze nu en dan toch vast waren gestemd, per saldo onder de koersen van drie maanden geleden, terwijl ook de koersen van Oostenrijk-Hongaarsche Staatsfondsen bijna voortdurend langzaam afbrokkelden. De staatsschuld van Oostenrijk, die einde Juni 1914 Kr. 13.044 millioen bedroeg, was einde Dec. 1914 reeds tot Kr. 17.691 millioen gestegen, ultimo Dec. 1915 tot Kr. 27.049 millioen en sedert dien is zij in nog sneller tempo toegenomen. In Rusland zal het bedrag der Staatsschuld aan het einde van dit jaar in vergelijking met een jaar geleden met Rbl. 6½ milliard gestegen zijn.

Beter was de houding van Zuid-Amerikaansche obligatiën, die hooger gezocht worden, nu de meeste dezer republieken bezuinigingen gaan invoeren, nieuwe belastingen afkondigen om de budgetten beter sluitend te maken en, voor zoover zulks nog niet gelukt, vrij gemakkelijk in de Vereenigde Staten leeningen kunnen onderbrengen. Zelfs Mexicaansche fondsen beginnen den laatsten tijd tot iets hogere koersen vraag te ontmoeten, nu, naar gemeld wordt, de toestanden in Mexico geleidelijk aan het verbeteren zijn.

Japanners toonen voortdurend een willige houding, dank zij de regelmatige en versnelde aflossing van oude schuld, waartoe de groote oorlogswinsten, die voor een deel naar de Staatskas vloeien, in staat stellen.

2 Sept. 16 Sept. 30 Sept. Rijzing of daling.

|                             |           |          |          |          |
|-----------------------------|-----------|----------|----------|----------|
| 5 % Ned. Werk. Schuld....   | 103 1/10  | 103 3/10 | 103 3/10 | + 1/8    |
| 4 1/2 % idem .....          | 102 1/2   | 102      | 102 1/8  | - 3/8    |
| 3 % idem .....              | 75 5/10   | 75 5/10  | 75 7/8   | + 1/16   |
| 2 1/2 % idem .....          | 64 15/10  | 64 7/8   | 65 1/8   | + 3/16   |
| 5 % Oost-Indië 1915 .....   | 101 15/10 | 101      | 101 1/10 | - 7/8    |
| 4 % Oostenrijk Jan.-Juli .. | 40 1/2    | 41 1/2   | 41 5/8   | + 1 1/8  |
| 4 1/2 % Port. Tabak .....   | 77 1/2    | 78 3/4   | 77 1/2   | —        |
| 4 % Rusland Nicolaï.....    | 61 3/10   | 60 15/10 | 59 1/2   | - 1 1/10 |
| 4 % Rusland 1880 .....      | 57 7/10   | 55 1/2   | 55 13/10 | - 1 5/8  |
| 4 % Rusland bij Hope ....   | 67        | 67 15/10 | 66 15/10 | - 1/10   |
| 5 % Mexico .....            | 19 15/10  | 20 7/10  | 18 15/10 | - 7/8    |
| 5 % Brazilië 1898 .....     | 92 1/2    | 93 1/8   | 93 7/8   | + 1 3/8  |
| 3 % Venezuela .....         | 46 9/10   | 46 9/10  | 49       | + 2 7/10 |

In de *locale* markt kreeg in het afgelopen kwartaal haast iedere afdeling haar beurt van willige en levendige handel. Doch ook als de omzetten inkrompen bleef meestal het koersavans gehandhaafd of breidde zich zelfs verder uit.

Dit kwam wel het sterkst tot uiting in de markt van *nijverheidsfondsen* waar, ondanks hoogst geringen handel, de koersen soms met tientallen procenten vooruitgingen. De aandeelen uit deze afdeling schijnen in zeer vaste handen te zitten, zoodat de minste vraag dadelijk groote gunstige koersverschillen doet ontstaan.

In de *cultuurmarkt* houdt men het oog gericht op de zeer gunstig schijnende toekomst voor het artikel suiker en het koerspeil bleef zich schier zonder onderbreking in opwaartsche richting ontwikkelen. Gezien de vermindering der wereldproductie, speciaal van bietsuiker, en de toenevende vraag naar het product schijnt men vrij algemeen op een lange periode van hooge suikerprijzen te rekenen. Voordeelige koersverschillen, varieerend tusschen 10 en 25 pCt., toonen o.a. Vorstenlanden, Handelsver. Amsterdam, Java'sche Cultuur en Suiker Cultuur aan, hoewel ook tal van andere fondsen dezer afdeling soortgelijke en zelfs grotere koersverbeteringen aanwijzen.

In de *mijnbouwafdeeling* heeft men wel nu en dan ge-

poogd ook leven te blazen, doch deze rubriek fondsen bleef voortdurend stiefmoederlijk bedeed, daar de vooruitzichten voor het Indische mijnbouwbedrijf niet bemoedigend schijnen te zijn.

In *petroleumwaarden* is de handel sedert het deelnemen van Rumenië aan den strijd sterk verminderd. Het onder sequester stellen van maatschappijen, waarbij ook onze markt belang heeft en het hierdoor voorloopig vervallen van dividend-uitkeeringen op deze aandelen, droeg mede tot de vermindering der belangstelling voor de waarden dezer afdeling bij. Toch konden Geconsolideerde, Orions, Steaua Romana's e. a. van den eersten schrik bekomen, geleidelijk het koerspeil weer zien herstellen, zoodat het slot niet of niet noemenswaardig beneden dat van het vorig kwartaal blijft. Koninklijke en Dordtsche waren zelfs zeer vast en sluiten respectievelijk 24½ en 20¼ pCt. hooger.

De *rubberafdeeling* kenmerkte zich een poos lang door een zekere aarzeling, die met koersafbrokkelingen gepaard ging, een en ander veroorzaakt door de langzaam dalende lijn van de rubberprijzen. Want de productiecijfers onzer Indische ondernemingen wettigen, eerder eenig optimisme. Niet zoodra werden de rubberprijzen echter iets vaster en begon Londen grootere vraag voor caoutchouc-aandelen aan den dag te leggen, of ten onzent werd dit voorbeeld in versterkte mate gevolgd, zoodat over de geheele linie de geleden verliezen konden worden ingehaald en nog een bescheiden slotverbetering kon worden geboekt, die echter voor enkele aandelen (Amsterdam Rubber en Serbadjadi) niet eens „bescheiden” was, namelijk resp. 10½ en 19 pCt.

In de *scheepvaartafdeeling* een voortdurende, slechts zelden onderbroken stijging, terwijl af en toe de meest fantastische verhalen worden vernomen, waarvoor de markt vaak gevoelig blijkt. Berichten, dat een Noorsch scheepvaart-maatschappij haar matten oprolt, na uitkeering van honderden procenten dividend, dat de vernietiging van schepen op groote schaal aanhoudt en de vraag naar scheepsruimte steeds dringender wordt, oefenen evenzoo veel prikkels uit op het voorstellingsvermogen van beleggers en speculanten, die hun voor een groot deel gewettigde hooge verwachtingen echter topzwaar maken, hetgeen in sommige gevallen tot teleurstellingen moet leiden. Het is onbegonnen werk de nieuwe koersverbeteringen in deze afdeling in de laatste drie maanden behaald, op te sommen. Rijzingen van ca. 50 pCt. en meer (o.a. voor Holland-Amerika Lijn, Kon. Ned. Stoomboot, Oostzee enz.) behooren niet tot de uitzonderingen. En van een stuiten dezer opwaartsche prijsbeweging is nog altijd geen sprake.

Een afdeling, die ook in zeer ruime mate van de gunstige voorwaarden, waaronder onze handel en industrie thans werken, geprofiteerd heeft, is die van *bankaandelen*, die eveneens op belangrijke koerswinst kunnen bogen.

Minder is dit het geval voor *tabaksfondsen*, die door de bekende maatregelen van Duitschland ten opzichte van den tabaksinvoer en het ten deele opheffen van de openbare inschrijvingen hier te lande, niet meer zoo begunstigd zijn. Toch was ook hier de prijsontwikkeling voor de meeste aandelen bevredigend. Vooral de laatste dagen was de stemming vrij vast op het bekend worden van gunstige interim-dividenden, o.a. 30 pCt. voor Senembah tegen 10 pCt. het vorig jaar en 30 pCt. over het geheele jaar; 10 pCt. voor Medan, tegen nihil het vorig jaar, enz.

|                         | 2 Sept.  | 16 Sept. | 30 Sept. | Rijzing of daling. |
|-------------------------|----------|----------|----------|--------------------|
| Koloniale Bank          | 154      | 163 1/2  | 169 1/2  | + 15 1/2           |
| Ned. Ind. Handelsb.     | 220      | 221 1/2  | 233      | + 13               |
| Ned. Handel Mij. resc.  | 179 1/4  | 190      | 194 1/4  | + 15               |
| Ned. Gist & Spir. Fabr. | 355      | 375      | 375      | + 20               |
| Philips' Gloeil.fabr.   | 425      | 398*     | 407 3/4  | + 3/4              |
| Wester Suikerraff.      | 186      | 204      | 219 1/2  | + 33 1/2           |
| Vorstenlanden           | 222 1/2  | 223 1/8  | 235      | + 12 1/2           |
| Handelsver. A'dam       | 360      | 363      | 376      | + 16               |
| Javasche Cultuur        | 344 3/4  | 340      | 368      | + 23 1/4           |
| Suiker Cultuur          | 194 3/4  | 201 3/4  | 217 3/4  | + 23               |
| Ketahoën                | 22 1/2   | 25       | 25 15/16 | + 2 7/16           |
| Paleh                   | 17 7/8   | 18 1/8   | 17 1/2   | - 3/8              |
| Redjang Lebong          | 159 1/2  | 158 1/4  | 160 1/2  | + 1                |
| Dordtsche Petr.         | 181 1/2  | 193 3/4  | 201 3/4  | + 20 1/4           |
| Geconsolideerde groot   | 184 3/4  | 179 1/2  | 183      | - 1 3/4            |
| Koninklijke             | 493 3/4  | 514      | 518 1/4  | + 24 1/2           |
| Moeara Enim             | 226 5/16 | 229      | 229      | + 2 11/16          |
| Orion                   | 63       | 60 1/4   | 63 3/4   | + 3/4              |
| Steaua Romana           | 110      | 108      | 107      | - 3                |
| Amsterdam Rubber        | 196      | 196      | 206 1/2  | + 10 1/2           |
| Bandar Rubber           | 95       | 97 1/2   | 99 1/8   | + 4 1/8            |
| Deli Bat. Rubber        | 150      | 149 7/8  | 152 1/8  | + 2 1/8            |
| Oost Java Rubber        | 255 1/2  | 247      | 259      | + 3 1/2            |
| Serbadjadi              | 310      | 298      | 329      | + 19               |

|                       | 2 Sept. | 16 Sept. | 30 Sept. | Rijzing of daling. |
|-----------------------|---------|----------|----------|--------------------|
| Holl. Am. Lijn        | 406 1/2 | 439 3/4  | 453      | + 46 1/2           |
| Java China Japan Lijn | 164     | 167 1/4  | 183      | + 19               |
| Kon. Holl. Lloyd      | 182     | 209 1/4  | 217 1/4  | + 35 1/4           |
| Kon. Ned. Stoomb.     | 214 3/4 | 249 1/2  | 272 5/8  | + 57 7/8           |
| Ned. Scheepv. Unie    | 171     | 175      | 192 3/4  | + 21 3/4           |
| Oostzee               | 355     | 375      | 407 1/2  | + 52 1/2           |
| A'dam Deli            | 241     | 246      | 250      | + 9                |
| Besoeki               | 166     | 167 3/4  | 173      | + 7.               |
| Deli Batavia          | 475     | 490      | 454*     | + 11               |
| Deli Mij.             | 550 5/8 | 567 1/2  | 570      | + 19 3/8           |
| Medan                 | 203     | 205      | 204 3/4* | + 11 3/4           |
| Senembah              | 530     | 542      | 529 1/2* | + 29 1/2           |
| West Java Thee        | 34      | 33 3/4   | 33 3/8   | - 3/8              |

\* ex div.

De *Amerikaansche afdeling* verheugde zich, na langen tijd bijna geheel verlaten te zijn geweest, in het afgelopen kwartaal in een buitengewone belangstelling.

Nieuwe groote orders op allerlei gebied zijn met een verdere rijzing der reeds hooge metaalprijsen gepaard gegaan en geven niet slechts de industrie, doch ook de spoorwegen de handen vol. Door beide categorieën van bedrijfs-groepen worden dan ook steeds stijgende winstcijfers behaald, die ten opzichte van de toekomstige dividenduitkeeringen, de stoutste verwachtingen doen ontstaan. De belangrijke koersrijzing in Wallstreet ging gepaard met levendige omzetten (gemiddeld over het miljoen stukken per dag).

Ons publiek heeft zich onder die omstandigheden, blijkbaar niet langer onzijdig kunnen houden en neemt thans ook op ruime schaal aan den handel in Amerikaansche waardepapieren deel. Bijzondere belangstelling genoten in de afgelopen drie maanden Steelshares, die van 93 7/8 tot 121 1/4 pCt. stegen; American Car & Foundry's, die 113 1/4 pCt., Anaconda's, die 14 1/8, Studebakers, die 9 pCt. verbeterden enz.

Geleidelijk vonden ook spoorwegfondsen meer waardeering. Unions bleven gezocht op 14 pCt. hooger koerspeil, terwijl van de goedkoopere soorten o.a. Southern Rails, Erie's, Chesapeake, Ohio's en Denvers afwisselend vraag genoten.

Marinefondsen en Maxwells vormden ook telkens een hoofdschotel voor het koopgraag publiek, eerstgenoemde vooral in de laatste dagen op de definitieve goedkeuring van het reorganisatieplan, laatstgenoemde wegens de snel elkaar opvolgende aflossingen van restantbewijzen.

|                              | 2 Sept.   | 16 Sept. | 30 Sept. | Rijzing of daling. |
|------------------------------|-----------|----------|----------|--------------------|
| American Beet                | 83 3/8    | 88 1/4   | 93       | + 9 5/8            |
| American Can                 | 59 3/8    | 63       | 69       | + 9 3/8            |
| Am. Car & Foundry            | 64 3/4    | 70 1/2   | 76 1/2   | + 11 3/4           |
| Am. Hide & Leather           | 56 7/8    | 65 7/8   | 64 1/4   | + 7 3/8            |
| Am. Smelt. & Ref.            | 95 3/8    | 105 7/8  | 114      | + 18 5/8           |
| Anaconda Copper              | 175 7/8   | 182 3/4  | 196*     | + 14 1/8           |
| Central Leather              | 60 1/2    | 67       | 78 3/4   | + 18 1/4           |
| Studebaker                   | 126       | 138 3/4  | 135      | + 9                |
| United Gigar                 | 48 3/4    | 49 7/8   | 51 1/16  | + 2 5/16           |
| Steel Corp.                  | 93 3/8    | 106 5/16 | 121 1/4  | + 27 7/8           |
| Atchison Topeka              | 104 7/16  | 105 1/2  | 109 1/2* | + 6 3/16           |
| Baltimore & Ohio             | 87 1/2    | 87 15/16 | 91       | + 3 1/2            |
| Chesapeake en Ohio           | 56 1/8    | 60       | 64 1/4   | + 8 1/8            |
| Denver                       | 15 3/8    | 15 5/8   | 16 15/16 | + 1 9/16           |
| Erie                         | 37 1/2    | 38 3/16  | 39 3/8   | + 2 1/8            |
| Kans. City Southern          | 25 15/16  | 26 1/4   | 27 1/2   | + 1 9/16           |
| Southern Pacific             | 97 7/16   | 97 1/2   | 105 5/8  | + 7 15/16          |
| South. Railw. cert. v. aand. | 24 3/4    | 25 1/2   | 26 3/4   | + 2                |
| Union Pacific                | 140 15/16 | 144 1/2  | 154 7/8  | + 13 15/16         |
| Canadian Pacific             | 185       | 185 3/4  | 193      | + 8                |

\* ex div.

Te Londen was de stemming ter beurze deze week aanvankelijk vast, o.a. voor *Grand Trunks*, in verband met de bevredigende dividend-uitkeering. Ook Consols waren eerst goed gezocht: 60½—60¾, terwijl Peruvians van 25¾ tot 26½ opkwamen. Een gunstige uitwerking had ook de uitslag van de inschrijving op de Canadeesche oorlogsleening, groot £ 20 miljoen, die ca. tweemaal overteekend werd.

De geleidelijk geringer wordende verkoopen van schatkist-wissels en exchequerbonds. Nog steeds schijnt men in Engeland evenwel de uitgifte van een groote oorlogsleening niet aan te durven, weshalve men thans door de uitgifte van schatkistobligatiën met verhoogd rente-type (6 pCt.) de oorlogskosten tracht te bestrijden. In de pers vindt deze wijze van oorlogsfinanciering evenwel lang niet algemeen instemming.

Te Berlijn verkeerde de beurs eerst onder den gunstigen indruk van de bevredigende jaarresultaten door instellingen als de Phönix, Laurahütte (die 10 pCt. dividend uitkeert tegen 4 pCt. over 1914/15), Gelsenkirchener e.a. behaald. Toch was ook aan de Spree het slot minder willig, wellicht wegens den indruk, gewekt door de rede van den rijkskanselier, die nog niet de geringste hoop laat op een spoedig einde van den oorlog.

Te Parijs drukt de voorbereiding voor de inschrijving op de nieuwe Fransche oorlogssleuning op alle afdelingen ter beurze, die, in verband met het vrijmaken van gelden, een zwakker voorkomen vertoonen. De oude 3 pCt. Fransche Rente daalde van 62,50 tot 62,15.

Te New York houdt de geldruimte aan, zooals ook uit de toeneming van de surplus-reserve bij de New Yorksche banken en uit de lage notering van call money blijkt.

Enige cijfers betreffende de spoorwegmaatschappijen maken een schitterenden indruk. Zoo behaalde de Erie over het boekjaar, geëindigd 30 Juni j.l., een surplus van \$ 1.983.376 (v. j. \$ 530.800); de Norfolk & Western een surplus van \$ 2.606.618 (\$ 1.819.043) enz. Aan dividend- en rente-betalingen werd dan ook in September in de Unie \$ 142.539.689 besteed tegen \$ 115.154.000 in Sept. 1915.

**GOEDERENHANDEL.**

**GRANEN.**

2 October 1916.

Tarwe. Nadat in het begin der week de positie der Europeesche markten nog gelijk was gebleven aan die der vorige week met over het algemeen vaste stemming in Amerika en Argentinië, en weinig belangstelling in Europa, is daarin later verandering gekomen. De Europeesche, vooral de Engelsche markten hebben het Amerikaanse voorbeeld gevolgd en ook daar vertoonde zich meer kooplust met eenige prijsverhooging, welke echter later weder gedeeltelijk verloren ging. Een der hoofdoorzaken voor de verbetering vormen de weder stijgende zeevrachten, die vooral van Argentinië van het verlies der laatste weken weder een groot gedeelte hebben ingehaald en nu ongeveer 20 shilling per ton noteeren boven het in de vorige week bereikte laagste punt. Bovendien was de vraag in Europa beter en maakten ook de zeer pessimistische berekeningen, onlangs gepubliceerd over het resultaat der Amerikaanse tarweoogsten, blijkbaar indruk.

Berekend wordt, dat de in de Vereenigde Staten geoogste tarwe ongeveer voldoende zal zijn voor de binnenlandsche behoefte, zoodat voor export slechts de van den vorigen oogst overgebleven hoeveelheid beschikbaar is. Deze nu is wel van grooten omvang, maar telkens blijkt toch weder, hoezeer Europa bij de dekking zijner behoefte aan tarwe zich zal hebben te wenden tot andere landen dan het Noord-Amerikaansche vasteland. In Canada schijnt weliswaar de opbrengst hier en daar beter uit te vallen dan de meest ongunstige voorspellingen hadden doen verwachten, maar de kwaliteit der eerste aanvoeren van den nieuwen oogst is over het algemeen onbevredigend. Waarschijnlijk echter zal die later beter zijn, want de districten, vanwaar de eerste aanvoeren komen van nieuwe tarwe, zijn juist de het meest door black-rust en hitte geteisterde streken. De aanvoeren aan de markten in Noord-Amerika en Canada zijn belangrijk kleiner dan in voorafgaande jaren en de zichtbare voorraad in beide landen neemt dan ook in de laatste weken af. Het vraagstuk der tarwevoorziening van Europa in het eerste halfjaar van 1917 belooft nog veel hoofdbrekens te zullen kosten en bij zijn oplossing zal zeker het tekort aan vrachtruimte een allereerste rol blijven spelen.

In de laatste dagen zijn de markten in Amerika minder vast dan in het begin der week en na eenige verhooging sluit Decembertarwe te Chicago op 30 September vrijwel onveranderd bij het einde der vorige week.

Maïs was zeer vast, in Amerika en Argentinië zoowel als in Europa. Uit Amerika komen klachten over vorstschade met verwachting van lagere oogsttaxatie. Er valt daar echter slechts weinig prijsverhooging te constateeren.

In Engeland is de vraag naar maïs aanzienlijk beter en de prijzen hebben zich daar dan ook vrij belangrijk kunnen herstellen, terwijl het dringende aanbod is verdwenen. De hoogere vrachten van Argentinië hebben daarbij een groote rol gespeeld. De voorraden in Argentinië zijn nog zeer groot en voor de aankomsten in de havenplaatsen is nauwelijks ruimte beschikbaar.

De positie van gerst en haver geeft weinig verandering te zien. Gerst blijft in de uitvoerlanden bij voortdurende vast met goede vraag voor de betere soorten, ofschoon de afzet in Engeland niet groot is. Haver echter is ook in Europa vast en hooger.

Lijnzaad. De berichten omtrent den oogst in Argentinië waren in de laatste dagen dezer week zeer ongunstig en ofschoon hier en daar eenige regenval den toestand scheen te zullen verbeteren, was die geheel onvoldoende en wordt zelfs van een mislukking gesproken. Vandaar zeer sterke prijsverhooging en gering aanbod, waarvan de gevolgen zich zeker ook in Amerika zullen doen gevoelen.

**Markten in Nederland.**

Eindelijk is een begin gemaakt met de lang verwachte distributie door de Regeering van gerst, haver en lijnkoeken en de eerste afleveringen zullen deze week plaats vinden: De beschikbaar gestelde hoeveelheid is echter kleiner dan men had gehoopt. De distributie zal zeker eenige verademing brengen, doch aan de geheele bestaande behoefte zal zij niet kunnen voldoen. De prijzen van zich nog in de handen van den vrijen handel bevindende artikelen zijn dan ook weder gestegen en voor de afvalproducten der meelmelens wordt steeds meer betaald.

**Noteeringen.**

| Data          | Chicago    |           |            | Buenos Aires *) |           |             |
|---------------|------------|-----------|------------|-----------------|-----------|-------------|
|               | Tarwe Dec. | Maïs Dec. | Haver Dec. | Tarwe Oct.      | Maïs Oct. | Lijnz. Oct. |
| 2 Oct. 1916   | 156 1/8    | 74 1/4    | 48 5/8     | ***             | ***       | ***         |
| 25 Sept. 1916 | 154 2)     | 87 1/2 2) | 46 1/8 2)  | 10,50           | 5,20      | 13,90       |
| 2 Oct. 1915   | 96 5/8     | 53 1/2    | 35 5/8     | 11,55           | 4,80      | 11,30       |
| 2 Oct. 1914   | 108        | 68        | 48 1/2     | 10,20           | 4,90      | 10,20       |
| 20 Juli 1914  | 82 1)      | 56 3/8 1) | 36 1/2 1)  | 9,40 3)         | 5,38 3)   | 13,70 3)    |

1) per Dec. 2) per Sept.

\*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 88 en 21 September.

**Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.**

| Soorten.                 | 2 Oct. |          | 25 Sept.                             |         |          |
|--------------------------|--------|----------|--------------------------------------|---------|----------|
|                          | 2 Oct. | 25 Sept. | Soorten.                             | 2 Oct.  | 25 Sept. |
| Tarwe . . . . .          | 425 1) | 425 1)   | Haver 38 lb. white clipped . . . . . | 18,— 1) | 18,— 1)  |
| Rogge No. 2 Western ..   | nom.   | nom.     | Lijnkoeken. Nd.                      |         |          |
| Maïs La Plata            | 275 1) | 275 1)   | Amer. van La Plata-zaad ..           | 180 1)  | 180 1)   |
| Gerst 46 lb. feeding.... | 360 1) | 360 1)   | Lijnzaad La Plata                    | 570.—   | 570.—    |

1) Regeeringsprijs.

**AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.**

| Artikelen                              | Rotterdam        |                   | Amsterdam        |                   |
|--|------------------|-------------------|------------------|-------------------|
|  | 24-30 Sept. 1916 | Sedert 1 Jan. '16 | 24-30 Sept. 1916 | Sedert 1 Jan. '16 |
| Tarwe . . . . .                        | 30.487           | 1.257.889         | —                | 18.793            |
| (waarvan voor de Belgium Relief Comm.) | 14.331           | 701.940           | —                | —                 |
| Rogge . . . . .                        | —                | 17.139            | —                | 525               |
| Boekweit . . . . .                     | —                | 10.032            | —                | 500               |
| Maïs . . . . .                         | 20.236           | 372.620           | 8.690            | 148.428           |
| (waarvan voor de Belgium Relief Comm.) | —                | 68.262            | —                | —                 |
| Gerst . . . . .                        | —                | 86.244            | 4.530            | 14.459            |
| Haver . . . . .                        | —                | 41.360            | 1.480            | 7.840             |
| Lijnzaad . . . . .                     | 3.580            | 85.342            | 5.945            | 44.945            |
| Lijnkoeken . . . . .                   | 6.100            | 119.654           | —                | 5.735             |
| Tarwemeel . . . . .                    | —                | 17.830            | —                | —                 |
| (waarvan voor de Belgium Relief Comm.) | —                | 1.260             | —                | —                 |

**METALEN.**

**IJZER EN STAAL.**

Engeland. In al de produceerende districten wordt met volle kracht gewerkt en de vraag naar afgewerkt ijzer en staal van elke soort schijnt niet op te houden. De leveringen worden steeds moeilijker, daar de eene week na de andere verloopt en slechts materiaal voor rekening van de Admiraliteit en het Ministerie van Oorlog eenige kans van doorkomen heeft. Er is thans bijna geen vraag voor particuliere behoeften, daar het onmogelijk is om eenig materiaal

van welke soort ook voor gewoon werk geleverd te krijgen.

De prijzen voor binnenlandsch materiaal, welke officieel zijn vastgesteld, hebben geen verandering ondergaan, terwijl die voor export nog een lichte opwaartsche neiging toonen. De verkoop en verdeling van haematiet ijzer blijven onder streng officieel toezicht en zelfs voor een contract van tien ton is machtiging van Londen noodig.

Woensdag ging het gerucht, dat verschillende vergunningen verleend zijn voor den uitvoer van smeedijzer naar neutrale landen. Dit veroorzaakte een zekere verwondering, met het oog op de vroegere bekendmakingen, doch vindt verklaring in het feit, dat smeedijzer overvloedig is. Vier of vijf ovens meer zijn gereed om in werking te worden gesteld, doch terwijl er geen beletsel is wat betreft den aanvoer van cokes en ijzererts, schijnt het gebrek aan werkkrachten de fabrieken te verhinderen, haar plannen ten uitvoer te brengen.

Duitschland. De hoogovens werken alle met hoogdruk en nog zijn zij niet in staat, gelijken tred te houden met de binnenlandsche vraag of die van het neutrale buitenland.

Er worden thans voorbereidingen gemaakt om een paar hoogovens meer in gebruik te nemen. Men verwacht, dat de ruwijzer-productie gedurende September die der vorige maand zal overtreffen, doch het juiste cijfer is nog niet gepubliceerd.

In een bekendmaking van het Roheisen Verband wordt toegestaan, voor het vierde kwartaal tegen de laatste prijzen te verkopen.

Amerika. De spoorwegmaatschappijen schijnen niet over voldoende wagons te beschikken om aan de eischen van het zich enorm uitbreidende verkeer te voldoen en uit het Pittsburghdistrict wordt bericht, dat de fabrieken, met het oog op dit beletsel, genoodzaakt waren, hare leveringen te beperken. De spoorwegen trachten echter zooveel mogelijk hierin tegemoet te komen door groote bestellingen te doen voor rollend materiaal.

Er zijn ook teekenen van een acuut gebrek aan werklieden, hetgeen natuurlijk zijn invloed uitoefent op de productie van ijzer- en staal-materialen.

#### KOPER.

Statistiek van Henry R. Merton & Co. Ltd.

|   | 15 Sept. 31 Aug. 15 Aug. |        |        | 31 Augustus. |        |        |
|---|--------------------------|--------|--------|--------------|--------|--------|
|   | 1916.                    | 1916.  | 1916.  | 1915.        | 1914.  | 1913.  |
| Voorraad in Engeland en in Frankrijk .. | 7.118                    | 7.514  | 5.822  | 29.564       | 23.108 | 20.006 |
| Zeiland v. Chili                        | 1.550                    | 850    | 1.450  | 2.450        | 825    | 2.300  |
| Id. van Australië                       | 3.000                    | 3.150  | 3.750  | 2.100        | 4.000  | 4.200  |
| Totaal ..                               | 11.668                   | 11.514 | 11.022 | 34.114       | 27.933 | 26.506 |

#### Fijn Koper

|                |        |        |        |        |        |       |
|----------------|--------|--------|--------|--------|--------|-------|
| te Rotterdam   | 1.150  | 1.150  | 1.150  | 1.150  | 2.900  | 3.600 |
| Id. te Hamburg | *2.867 | *2.867 | *2.867 | *2.867 | *2.867 | 2.138 |
| Id. te Bremen  | *1.106 | *1.106 | *1.106 | *1.106 | *1.106 | 1.801 |

Totaal .. 16.791 16.637 16.145 39.237 34.806 34.045

| Prijs van Staard Koper p.t. | £       | £        | £       | £       | £       | £      |
|-----------------------------|---------|----------|---------|---------|---------|--------|
| daard Koper p.t.            | 116.-/- | 109.10/- | 116.-/- | 68.12/6 | 56.10/- | 71.7/6 |

\* Als op 31 Juli 1914, sedert wanneer geen opgaven zijn ontvangen; thans waarschijnlijk nihil.

#### Loco-Noteringen te Londen:

| Data            | Ijzer Clv. No. 3 | Koper Standard | Tin      | Lood    | Zink    |
|-----------------|------------------|----------------|----------|---------|---------|
| 29 Sept. 1916.. | nom.             | 118.10/-       | 175.10/- | 30.10/- | 52.-/-  |
| 22 „ 1916..     | nom.             | 116.-/-        | 171.2/6  | 30.10/- | 54.-/-  |
| 1 Oct. 1915..   | 64/11            | 73.-/-         | 150.-/-  | 25.-/-  | 70.-/-  |
| 2 Oct. 1914..   | 50/11            | 57.-/-         | 135.10/- | 18.15/- | —       |
| 20 Juli 1914..  | 51/4             | 61.-/-         | 145.15/- | 19.-/-  | 21.10/- |

#### STEENKOLEN.

Veel aandacht is deze week door de kolenindustrie gewijd aan de verschillende berichten, die de ronde deden aangaande verdere door het Gouvernement te nemen maatregelen om zijn toezicht meer volkomen en krachtadig te doen zijn.

Het plan voor leveringen aan Italië schijnt vorderingen

te maken en er is half-officieel aangekondigd, dat de onderhandelingen een bevredigend verloop gehad hebben. De prijzen zullen hetzelfde zijn als voor leveringen naar Noord-Frankrijk, terwijl de vrachten gebaseerd zullen zijn op 67 sh. 6 d. van de Tyne naar Genua tegen 65 sh. van de Tyne naar Marseille.

Overigens is er geen verandering in den toestand van de kolenmarkt.

#### PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“.)

Londen, 22 September 1916.

Petroleum. Amerikaansch geraffineerd, sterke vraag tegen onveranderde prijzen.

Water White ..... 1 s. 2 1/2 d.  
Standard White .... 1 s. 1 1/2 d.  
2e destillaat..... 1 s.

Paraffine. De onveranderde prijzen zijn ongeveer:

|                |                |          |           |
|----------------|----------------|----------|-----------|
| Smeltpunt 140° | ..... 5 3/4 d. | tot 6 d. | } per lb. |
| „ 130—132°     | ..... 5 d.     |          |           |
| „ 125—128°     | ..... 4 1/2 d. |          |           |
| „ 118—120°     | ..... 4 d.     |          |           |

Terpentijn. Prijzen zijn gestegen:

Amerikaansch loco ..... 43 s.  
October/December ..... 43 s. 4 1/2 d.  
Januari/April ..... 44 s. 4 1/2 d.

Stookolie en vethoudende oliën niet officieel genoteerd. De hooge vrachten doen hun invloed gelden.

Smeeroliën. Sedert onze vorige notering geen verandering in de prijzen.

American red ..... vanaf £ 21  
American pale ..... „ £ 21  
American filtered cylinder .. „ £ 17  
American dark cylinder .... „ £ 15

Benzine. De markt blijft haar vast karakter behouden. Uitgezonderd in Schotland en Ierland, waar alle merken 1 d. per gallon duurder zijn, bedroegen de prijzen:

No. 1 ..... 2 s. 10 d. }  
No. 2 ..... 2 s. 9 d. } per gallon.  
No. 3 ..... 2 s. 8 d. }

Liverpool, 21 September 1916.

Petroleumproducten vinden vasten verkoop. Amerikaansch gaat tegen 11 d. tot 1 s. per gallon. Geen Russische olie aan de markt.

De prijs van benzine voor den kleinhandel bedraagt 2 s. 10 d. per gallon. Leveringen volgen echter moeielijk.

Bakou, 21 September 1916.

De markt voor ruwe olie blijft vast. De noteringen handhaven zich nog steeds op 45 kopeken per poed.

New York, 21 September 1916.

Geraffineerd in kisten 11,00 c. }  
Standard White in vaten 8,60 c. } per gallon.  
Credit Balances ..... 2,30 c. }  
Pennsylvanian Crude \$ 2,30 per vat.

Philadelphia, 21 September 1916.

Standard White wordt 8,60 c. per gallon genoteerd.

Bucarest, 21 September 1916.

Op de markt gaat veel om. Ruwe Bustenari noteert 76 francs per ton.

#### KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 20 September 1916.

De prijzen van Amerikaansche katoen hebben de geheele week sterk gefluctueerd en zijn ten slotte weer 13 punten gestegen. Bovendien zijn de noteringen voor de wintermaanden nog verder verhoogd, want terwijl deze in Juli ca. 20 punten lager waren dan de loco-notering, wordt dit verschil nu geregeld kleiner. Ook worden de tegenwoordige hoge prijzen in de hand gewerkt door speculatieve inkoop, omdat men meent, dat de nieuwe oogst onvoldoende zal blijken te zijn voor het verbruik. De heeren Neill Bros hebben echter een nieuw bericht gepubliceerd, waarin zij het oordeel van den heer R. L. Neill onderschrijven. Deze heeft n.m. een reis door de katoendistricten gemaakt en meent dat het pessimistische Bureau-rapport overdreven is, zoodat hij zelfs de mogelijkheid van een groote top-crop, vooral in Texas en Zuid-Oklahoma aanneemt en, indien er geen vroege vorst intreedt, een oogst van ca. 14 miljoen balen waarschijnlijk acht.

Na de aanvankelijk zeer gunstige berichten omtrent den



Egyptischen oogst luiden deze thans minder goed en de oogst wordt thans niet hooger dan 7 miljoen cantars geschat. De prijzen zijn dan ook gestegen, door dekkingskoop en in verband met den zeer kleinen voorraad.

Spinners van Amerikaansche garens hebben veel vraag gehad voor het binnenland, vooral voor medio-nummers. Zoowel 44er en 46er twist als inslaggarens boven no. 50 zijn dan ook zeer vast in prijs. In grove nummers is meer vraag naar weft dan naar twist. Egyptische garens zijn zeer vast en spinners zijn huiverig te noteeren door de groote fluctuaties in ruwe katoen. De exportvraag is hoofdzakelijk beperkt tot speciale kwaliteiten Amerikaansche en Egyptische garens voor de tricotage-industrie, en tot de fijnere garens voor Frankrijk, daar die markt voor de grove garens thans hoofdzakelijk uit Spanje en Italië voorzien wordt. Behalve in 70/100 enkel voor Calcutta en eenige kleine partijtjes voor Bombay is voor het verre Oosten vrijwel niets gedaan. Spinners van getwijnde Amerikaansche garens zien hun marge successievelijk inkrimpen door de afnemende vraag naar deze garens.

De doekmarkt blijft vast; er is veel vraag tot oplopende prijzen, die echter in vele gevallen toch nog te laag blijken. Fabrikanten zijn thans beter bezet dan zulks sedert het begin van den oorlog het geval is geweest en kunnen dus aan hunne verbeterde marges vasthouden. Ook heeft de regeering eenige flinke orders in zware ruwe katoen geplaatst. Calcutta koopt ook weer White shirtings, doch Ruwe shirtings en Dhooties blijven verwaarloosd. Van China komt iets meer belangstelling en de meeste Oostersche markten beginnen thans te beseffen, dat zij verhoogde prijzen moeten betalen, als zij hun voorraden weer willen aanvullen.

#### NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN. (Middling Uplands.)

|                | 30 Sept. '16 | 23 Sept. '16 | 16 Sept. '16 | 30 Sept. '15 | 30 Sept. '14 |
|----------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| New York ....  | 16,00 c      | 15,95 c      | 15,55 c      | 12,00 c      | 11,— c       |
| Liverpool .... | 9,50 d       | 9,62 d       | 9,51 d       | 6,85 d       | 5,30 d       |

#### Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizentballen.)

|                             | 1 Aug. '16<br>tot<br>27 Sept. '16 | Overeenkomstige perioden |          |
|-----------------------------|-----------------------------------|--------------------------|----------|
|                             |                                   | 1915-'16                 | 1914-'15 |
| Ontvangsten Gulf-Havens..   | 758                               | 530                      | 264      |
| „ Atlant. Havens            | 414                               | 421                      | 137      |
| Uitvoer naar Gr. Brittannië | 376                               | 194                      | 56       |
| „ „ 't Vasteland.           | 358                               | 295                      | 51       |
| „ „ Japan etc...            | 57                                | 34                       | 9        |

| Voorraden in duizentballen | 23 Sept. '16 | 23 Sept. '15 | 23 Sept. '14 |
|----------------------------|--------------|--------------|--------------|
| Amerik. havens.....        | 685          | 938          | 315          |
| Binnenland.....            | 514          | 556          | 230          |
| New York .....             | 84           | 238          | 82           |
| New Orleans .....          | 134          | 138          | 54           |
| Liverpool .....            | 589          | 1034         | 829          |

#### WOL.

Op de den 22sten September geëindigde zesde reeks Londensche veilingen zijn van de aangeboden 103.000 balen 87.000 balen voor het binnenland en 6.000 voor export van de hand gegaan, terwijl 10.000 balen werden opgehouden. De zevende reeks zal den 24sten October aanvangen en vermoedelijk niet meer dan 100.000 balen omvatten.

Te Bradford blijft de stemming vast, maar de omvang der zaken is eenigszins afgenomen.

Ook te Boston is de markt zeer vast. Niettegenstaande buitengewoon groote aanvoeren uit Australië begint zich eenige schaarschte te vertoonen. De aanvoeren van 1 Januari tot einde Augustus bedroegen:

|                   | 1916            | 1915          |
|-------------------|-----------------|---------------|
| Domestic wol .... | 650.000 balen   | 600.000 balen |
| Foreign wol ....  | 510.000 „       | 380.000 „     |
|                   | 1.160.000 balen | 980.000 balen |

In Zuid-Amerika is men met scheren begonnen, maar er is op de groote markten nog weinig wol aangevoerd. Intusschen kan men in het binnenland reeds belangrijke aankopen waarnemen voor rekening van Noord-Amerikaansche huizen, tegen prijzen, 15 à 20 % hooger dan die bij

het begin der vorige campagne werden besteed. Midden October verwacht men het begin der aanvoeren aan de marktplaatsen.

#### Noteeringen te Bradford:

| Data                  | 64<br>average | Colonial carded |        |        |        |
|-----------------------|---------------|-----------------|--------|--------|--------|
|                       |               | 56              | 50     | 46     | 40     |
| 28 September 1916.... | 54            | 39              | 33     | 28     | 25 1/2 |
| 21 „ 1916....         | 53            | 39              | 32 1/2 | 27 1/2 | 25     |
| 28 September 1915.... | 38            | 32              | 28     | 25     | 23     |

#### SUIKER.

Onze Bietsuikermarkt was gedurende de afgelopen week onregelmatig gestemd, hetgeen blijkt uit de noteering voor Oct./Dec.-levering, die van f 25 3/10 opliep naar f 25 7/8 om ten slotte op f 25 5/10 terug te vallen. Men wacht nog steeds op de regeling van den uitvoer. De eerste bietsuiker uit den nieuwen oogst zal nu spoedig voor handel en consumptie beschikbaar komen.

Volgens F. O. Licht bedroegen de zichtbare voorraden:

|                                | 1916       | 1915            |
|--------------------------------|------------|-----------------|
| Duitschl. } 1 Febr. ....       | *1.200.000 | *2.350.000 tons |
| Hamburg                        |            |                 |
| Oostenrijk 1 Febr. ....        | *930.000   | 1.274.054 „     |
| Frankrijk 1 Juli .....         | 33.189     | 118.953 „       |
| Nederland 1 Sept. ....         | 3.706      | 19.138 „        |
| België 1 Aug. ....             | 19.642     | 79.913 „        |
| Engeland 1 Sept. ....          | 159.913    | 163.504 „       |
| Totaal in Europa .....         | 2.346.450  | 4.005.562 tons  |
| Ver.St.v.N.A. 7 Sept. ....     | 255.000    | 277.867 „       |
| Cuba, alle havens 6 Sept. .... | 362.000    | 364.200 „       |
| Totaal .....                   | 2.963.450  | 4.647.629 tons  |

\*Raming.

Met uitsluiting van Duitschland, Oostenrijk en België wordt deze vergelijking als volgt:

|                             | 1916    | 1915         |
|-----------------------------|---------|--------------|
| Frankrijk 1 Juli .....      | 33.189  | 118.953 tons |
| Nederland 1 Sept. ....      | 3.706   | 19.138 „     |
| Engeland 1 Sept. ....       | 159.913 | 163.504 „    |
| V. St. v. N.A. 7 Sept. .... | 255.000 | 277.867 „    |
| Cuba, havens 6 Sept. ....   | 362.000 | 364.200 „    |
| Totaal .....                | 813.808 | 943.662 tons |

Java berichtte verdere kleine afdoeningen van disponibile No. 16 en hooger op basis van f 12 1/2 voor hoofdplaatslevering. Voor den nieuwen oogst zoude waarschijnlijk tot f 12 1/2 voor Superieur en f 11 1/2 voor No. 16 en hooger belangstelling te vinden zijn, doch verkoopers geven de voorkeur aan een afwachtende houding.

In Amerika was de stemming weder iets flauwer, zoodat de noteering voor Spot Centrifugals 1/4 c. terug liep tot 5,77 c. Van de groote daling der prijzen gedurende Aug./Sept. hebben Noorwegen, Portugal en Argentinië gebruik gemaakt om hun tekort aan suiker tot — onder tegenwoordige omstandigheden — matige prijzen aan te vullen. De aanvoeren der week in Amerika bedroegen 22.000 tons, de versmeltingen 53.000 tons en de voorraad 206.000 tons.

Te Londen werden Cuba Centrifugals op 26 Sept. genoteerd met 21/6 f.o.b. Cuba voor September-, 19/9 voor December- en 17/6 voor Maart-afschep, terwijl de f.o.b. noteering voor American Granulated 26/6 en voor witte Java 21/6 was.

De Cuba-statistiek is als volgt:

| Ontvangsten der week     | 1916      | 1915      | 1914        |
|--------------------------|-----------|-----------|-------------|
| eindigende 24 Sept. .... | 780       | 7.358     | 5.000 tons  |
| Totaal sedert 1 Dec. ..  | 2.969.885 | 2.514.201 | 2.558.528 „ |
| Werkende fabrieken ..    | 1         | 1         | 1           |

#### NOTEERINGEN.

| Data              | Amsterdam<br>per<br>Oct./Dec. | Londen                  |                        |                                    | New York<br>96%<br>Centrifug. |
|-------------------|-------------------------------|-------------------------|------------------------|------------------------------------|-------------------------------|
|                   |                               | Tates<br>Cubes<br>No. 1 | White<br>Javas<br>fob. | Americ.<br>Granu-<br>lated<br>fob. |                               |
| 29 Sept. 1916.... | f 25 1/2                      | 47/1 1/2                | 21/6                   | 26/6                               | 5,77                          |
| 22 „ 1916....     | „ 25 3/4                      | 47/1 1/2                | 21/9                   | 25/6                               | 6,02                          |
| 29 Sept. 1915.... | „ 18 9/32                     | 50/-                    | 20/-                   | 17/6                               | 3,75 à 3,89                   |
| 29 Sept. 1914.... | „ 14 27/32                    | 33/6                    | —                      | —                                  | 5,02                          |
| 21 Juli 1914....  | „ 11 19/32                    | 18/-                    | —                      | —                                  | 3,26                          |

**RUBBER.**

De stemming is in de afgelopen week iets flauwer geweest. Van verschillende zijden werden pogingen aangewend om de markt te drukken, hetgeen aanvankelijk gelukte; echter bij aanbod tegen lagere prijzen ontstond goede vraag, zoodat de prijzen zich weer gedeeltelijk konden herstellen. Prima Crepe loco werd gedaan tot 2/3 1/4, doch de prijs liep weder spoedig op tot 2/4 1/4.

## Slotnoteeringen:

|                                     |                             |
|-------------------------------------|-----------------------------|
| Prima Hevea Crepe loco Oct. 2/4 1/4 | einde vor.wk. loco/Spt. 2/5 |
| " " " Nov./Dec. 2/4 1/2             | " " " Oct./Dec. 2/5         |
| " " " Jan./Juni 2/4 1/4             | " " " Jan./Juni 2/5 1/2     |
| Smoked Sheets 1/4 d. minder         | " " " 1/4 d. minder.        |
| Hard cure fine Para loco 3/1        | " " " loco 3/1 1/2          |

**KOFFIE.**

(Uit het Mailbericht van de Maklaars G. Durring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

De markt is stil en wordt er alleen voor onmiddellijk verbruik verhandeld tot de bestaande prijzen. Santos blijft 45 genoteerd. Het weinige dat in de eerste hand wordt aangeboden blijft vlot weggaan.

## Noteeringen en voorraden.

| Data          | Rio      |             | Santos    |             | Wisselkoers |
|---------------|----------|-------------|-----------|-------------|-------------|
|               | Voorraad | Prijs No. 7 | Voorraad  | Prijs No. 4 |             |
| 30 Sept. 1916 | 427.000  | 6600        | 2.442.000 | 6500        | 12 3/8      |
| 23 " 1916     | 418.000  | 6600        | 2.423.000 | —           | 12 3/8      |
| 30 Sept. 1915 | 489.000  | 4900        | 2.226.000 | 5500        | 12 1/8      |
| 24 Juli 1914  | 353.000  | 4900        | 889.000   | 5700        | 16          |

## Ontvangsten.

| Data             | Rio            |               | Santos         |               |
|------------------|----------------|---------------|----------------|---------------|
|                  | Afgelopen week | Sedert 1 Juli | Afgelopen week | Sedert 1 Juli |
| 30 Sept. 1916 .. | 68.000         | 729.000       | 316.000        | 3.984.000     |
| 30 Sept. 1915 .. | 101.000        | 963.000       | 360.000        | 4.362.000     |

**TABAK.**

(Uit het Maandbericht der firma P. Meerkamp van Embden & Zn.)

De twee afgelopen maanden hebben voor den tabakshandel weder belangrijke gebeurtenissen gebracht, welke den bestaanden toestand van onzekerheid en spanning in niet geringe mate vermeerderd hebben.

Op 7 Augustus verscheen plotseling het bericht, dat met het oog op de in het binnenland voorhanden zijnde groote voorraden tabak en teneinde prijsopdriving tegen te gaan, de invoer van ruwe tabak en tabaksfabrikaten, met uitzondering van sigarettentabak, in Duitschland verboden werd, welk verbod vanaf 7 Augustus in werking trad.

Tegelijkertijd werd de verkoop van tabak in Duitschland zelf voorloopig eveneens verboden.

Dit besluit verwekte natuurlijk groot opzien, al was in verband met de vacantie omtrent den directen invloed op de markt nog niet dadelijk een oordeel te vellen.

Zelfs thans is nog niet na te gaan, hoever die invloed strekken zal. Zoodat te verwachten was, zijn de prijzen in de eerste inschrijving, die na de vacantie gehouden werd, vrij beduidend gedaald. Men moet hierbij echter niet uit het oog verliezen, dat de markt vóór de vacantie, in verband met de toen juist weder vereischte N. O. T. consignatie op het allerhoogste peil sloot, zoodat er, waar de boog zoo strak gespannen was, niet veel noodig was om eenige kentering te veroorzaken.

Of de grenzen voor alle soorten lang gesloten zullen kunnen blijven, en wat later bij de hernieuwde openstelling zal geschieden, dit alles blijft nog een open vraag.

In verband met deze maatregelen valt nog te vermelden de oprichting in Bremen van de „Deutsche Tabakhandels-Gesellschaft”, waarbij zoowel importeurs en handelaars als fabrikanten betrokken zijn; nadere bijzonderheden hieromtrent ontbreken nog.

Uit den aard der zaak heerscht door dit alles een groot gevoel van onzekerheid bij de bij ons artikel betrokkenen.

Een groote grief blijft ook voor velen de voortdurende onzekerheid omtrent de uitvoering der N. O. T.-clausule welke Engeland 14 Juli weder in werking gesteld heeft. Waar de officieele mededeeling der N. O. T. destijds luidde dat volgens kennisgeving van de Engelsche legatie voortaan alle tabak, met uitzondering der Ned. Indische soorten,

weder aan de N. O. T. geconsigneerd moest worden, heeft aanvankelijk wel niemand aan de mogelijkheid gedacht, dat deze bepaling ook toepasselijk verklaard zou kunnen worden op partijen welke vóór 14 Juli verladen waren, waardoor die feitelijk terugwerkende kracht zou verkrijgen, hetgeen een geheel ongewoon verschijnsel zou zijn, dat tot groote onbillijkheden aanleiding moest geven. Intusschen zijn echter verschillende aanvullende bepalingen in het leven geroepen, waarbij merkwaardigerwijze deze datum geheel op den achtergrond gedrongen lijkt te zijn, en er heerscht thans in dit opzicht algeheele onzekerheid, terwijl een aantal booten reeds 3 à 4 weken hier liggen, zonder dat de eigenaars der tabak iets naders daaromtrent te weten kunnen komen of hun goederen in ontvangst kunnen nemen.

Hoe bezwaarlijk dergelijke vertragingen zijn, vooral in tijden als de tegenwoordige, waarin de toestanden zich met den dag wijzigen, behoeft niet nader uiteen gezet.

Ook omtrent de mogelijkheid om voor verdere aanvoeren van de N. O. T. consenten te verkrijgen, tast men nog nagenoeg geheel in het duister.

De Sumatra-importeurs vonden in de op de markt heerschende onzekerheid aanleiding het restant van den oogst en bloc te verkoopen. Omtrent de mérites van dergelijke verkoopen is het onder de telkens wisselende omstandigheden uiterst moeilijk een oordeel te vellen, al valt niet te ontkennen dat deze voor het gros der handelaars steeds in hooge mate teleurstellend zijn. In elk geval dient men echter de zaak te beschouwen los van de fantastische berichten welke daaromtrent, in verband met de van Deutsche zijde genomen maatregelen, in verschillende bladen de ronde gedaan hebben.

Van dezen oogst zijn thans verkocht 231.313 pakken tot circa 180 cents; de vorige oogst heeft bedragen 246.543 pakken, verkocht tot circa 93 cents, terwijl oogst 1916 geraamd wordt op circa 237.000 pakken.

Van Java werd slechts één inschrijving gehouden en wel op 29 September te Amsterdam. Deze bestond uit 9362 pakken, t. w. 4768 pakken Vorstenlanden, 2589 pakken Bezoekie Blad, 329 pakken Bezoekie krossok, 1321 pakken Kediri-Rembang krossok, 72 pakken Malang krossok en 283 pakken diversen.

Omtrent den uitval is niets bijzonders te vermelden; zoodat als boven reeds aangeduid was de stemming eenigszins weifelend; en liepen de prijzen voor alle soorten nogal wat lager; wanneer men echter ziet dat bijv. voor de partijen Vorstenlanden midden- en topblad, welke het hoofdkwantum der inschrijving vormden, de prijzen grootendeels tusschen 80 en 100 cents varieerden, hebben importeurs zeker nog geen reden tot klagen.

Van Borneo werden verkocht 1429 pakken N. O. T.-tabak; de uitval was in doorsnede vrij goed, en de tabak werd, de omstandigheden in aanmerking genomen, goed betaald.

Van dit gewas zijn thans verkocht 7891 pakken tot circa 148 cents, tegen 14.942 pakken tot circa 59 cents, welke de vorige oogst opgeleverd heeft.

Bovendien werd in deze inschrijving aangeboden een groot kwantum bijsoorten, t. w. 3044 balen Braziel, 3907 balen Domingo, 1344 ceroenen Havana, 974 balen Columbia, 1100 balen Paraguay, 742 balen Venezuela, 500 balen Mexico en 581 kisten Seedleaf.

Ook deze partijen hadden natuurlijk van de verandering in den toestand te lijden, oogenschinlijk meer nog dan de Java's. Aanvankelijk konden dan ook de meeste importeurs niet besluiten de tabak tot de ontvangen biedingen af te geven en werden tal van partijen opgehouden, waarvan echter verscheidene later nog afgedaan werden.

**VETTEN EN OLIËN.**

Oleo-Margarine onveranderd. Er werd deze week wederom een partij van 1000 Trcs. „Amour extra” stoomend tot f 92 1/2 verkocht en verder nog 100 Trcs. „Monogram”, op October-aflading, tot f 85,—.

Voor „Choicest” op aflading werden biedingen van f 91 1/2 geweigerd.

Oleo-Stearine zonder offerten.

Premier-Jus vaster. Er werden ronde posten 1e soort op October-aflading geplaatst tot f 78,—; de vraagprijzen zijn thans f 80,—.

In tweede en derde soorten zijn er geen offerten aan de markt.

Verkocht werden 150 Trcs. „Fac. A”, op October-aflading, a f 80,—.

Mutton Premier-Jus werd op October-aflading tot f 72,— gedaan.

Neutrallard. De vraagprijzen voor „stoomend” luiden f 100,— tot f 101½.

Imitatie Neutrallard wordt stoomend tot f 98,— aangeboden.

Katoenzaadolie zonder zaken. De noteering voor Boterolie is f 70/71.— „cost freight” Rotterdam; men wil biedingen van f 68,— naar Amerika opseinen.

Geraffineerd Cocosvet. Noteering: f 76,— voor prompte levering.

**COPRA.**

De markt was gedurende de afgelopen week weder vast gestemd. Java f. m. s. werd gedaan tot f 38½ en f 39,—, Molukken telquel tot f 35,—.

Ceylon cif. Londen £ 31.15.- en cif. Marseille £ 37.5.-.

**NOTEERINGEN.**

Java f. m. s.

|                       |               |                       |
|-----------------------|---------------|-----------------------|
| 30 September 1916.... | f 39          | } N. O. T.-condities. |
| 23 „ 1916....         | „ 38½         |                       |
| 30 September 1915.... | „ 28½         | }                     |
| 30 September 1914.... | „ 36½ (loco.) |                       |
| 20-25 Juli 1914....   | „ 28¾         |                       |

**VERKEERSWEZEN.****BEVRACHTINGEN.**

30 Sept. 1916. Van Zuid-Amerika was levendige vraag naar ruimte voor October/November verschepping; vrachten liepen snel op van ca. 130/- tot 150/-. In de overige thuisvrachten kwam geen noemenswaardige wijziging.

Kolenvrachten bleven vast.

**GRAAN.**

| Data              | Petrograd Londen/R'dam | Odessa Rotterdam | Atl. Kust Ver. Staten |                | San Lorenzo |          |
|-------------------|------------------------|------------------|-----------------------|----------------|-------------|----------|
|                   |                        |                  | Rotterdam             | Bristol Kanaal | Rotterdam   | Engeland |
| 25/30 Sept. 1916  | —                      | —                | f 14,—                | 11/9           | —           | 143/-    |
| 18/23 „ 1916      | —                      | —                | —                     | 11/6           | —           | 122/9    |
| 27 S./2 Oct. 1915 | —                      | —                | f 6.—                 | 11/-           | f 43½       | 61/6     |
| 28 S./3 Oct. 1914 | —                      | 13/-             | —                     | 3/-            | —           | 20/3     |
| Juli 1914         | 11 d.                  | 7/3              | 1/11¼                 | 1/11¼          | 12/-        | 12/-     |

**ERTS.**

| Data                    | Bilbao Middlesbro' | Carthage Middlesbro' | Griekenland Middlesbro' | Poti Middlesbro' |
|-------------------------|--------------------|----------------------|-------------------------|------------------|
| 25/30 September 1916 .. | 18/6               | 19/-                 | —                       | —                |
| 18/23 „ 1916 ..         | 18/6               | 19/6                 | —                       | —                |
| 27 Sept./2 Oct. 1915 .. | 14/6               | 14/-                 | —                       | —                |
| 28 Sept./3 Oct. 1914 .. | 4/6                | 5/-                  | 5/9                     | —                |
| Juli 1914 ..            | 4/3                | 5¼½                  | 5/9                     | 8/6              |

**HOUT.**

| Data                    | Cronstadt         |                               | Golf van Mexico      |                       |
|-------------------------|-------------------|-------------------------------|----------------------|-----------------------|
|                         | Holland (gezaagd) | Oostk. Engeland (mijnstutten) | Holland (pitch-pine) | Engeland (pitch-pine) |
| 25/30 September 1916 .. | —                 | —                             | —                    | 462/6                 |
| 18/23 „ 1916 ..         | —                 | —                             | —                    | —                     |
| 27 Sept./2 Oct. 1915 .. | —                 | —                             | —                    | —                     |
| 28 Sept./3 Oct. 1914 .. | —                 | —                             | —                    | 87/6                  |
| Juli 1914 ..            | f 12,—            | 24/6                          | 75/-                 | 77/6                  |

**KOLEN.**

| Data              | Cardiff  |       |           |                 | Oostk. Engeland |           |
|-------------------|----------|-------|-----------|-----------------|-----------------|-----------|
|                   | Bordeaux | Genua | Port Said | La Plata Rivier | Rotterdam       | Cronstadt |
| 25/30 Sept. 1916  | 34/-     | 73/-  | 60/-      | 31/-            | f 6,50          | —         |
| 18/23 „ 1916      | 34/-     | 70/-  | 60/-      | 30/-            | „ 6,50          | —         |
| 27 S./2 Oct. 1915 | fr 28,—  | 38/-  | 41/9      | —               | „ 6,—           | —         |
| 28 S./3 Oct. 1914 | „ 6,50   | 7/9   | —         | 12/-            | —               | —         |
| Juli 1914         | „ 7,—    | 7/-   | 7/3       | 14/6            | 3/2             | 5/-       |

**DIVERSEN.**

| Data                    | Bombay West Europa (d. w.) | Burmah West Europa (rijst) | Vladivostok West Europa | Chili West Europa (salpeter) |
|-------------------------|----------------------------|----------------------------|-------------------------|------------------------------|
| 25/30 September 1916 .. | 133/9                      | 170/-                      | —                       | —                            |
| 18/23 „ 1916 ..         | 130/-                      | 170/-                      | —                       | —                            |
| 27 Sept./2 Oct. 1915 .. | —                          | —                          | —                       | —                            |
| 28 Sept./3 Oct. 1914 .. | 22/6                       | 31/10½                     | —                       | 20/-                         |
| Juli 1914 ..            | 14/6                       | 16/3                       | 25/-                    | 22/3                         |

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.  
Hout gezaagd en pitch-pine per St. Pct. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.  
Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

**RIJNVRACTEN.**

Er blijft bij voortdurend goede vraag naar magazijnschepen en voor reizen naar het binnenland.

**VRACTEN TE ROTTERDAM.**

(in Gld. per 2000 K.G.)

| Data                    | Erts nr. Ruhrhavens |           | Massale goed. Bovenrijn | Waterstand |
|-------------------------|---------------------|-----------|-------------------------|------------|
|                         | ¼ lostijd           | ½ lostijd |                         |            |
| 25-30 September 1916 .. | —                   | —         | —                       | gunstig    |
| 18-23 „ 1916 ..         | 0,40                | 0,50      | —                       | gunstig    |
| 27 Sept.-2 Oct. 1915 .. | 0,35                | 0,45      | —                       | gunstig    |
| 28 Sept.-3 Oct. 1914 .. | 0,25                | 0,35      | 1,10                    | gunstig    |
| 20-24 Juli 1914 ..      | 0,60                | 0,70      | 1,05                    | gunstig    |

**ADVERTENTIËN**

J. & J. M. VOORHOEVE

Makelaars in Assurantiën

Anno 1836

ROTTERDAM

**Boll & Dunlop's Distilleerderij, Rotterdam**

OPGERICHT ANNO 1821

Agenten, de Heeren: JACOBSON, VAN DEN BERG & Co., Semarang.

Soerabaya, Batavia, Cheribon

VAN NIE & Co., Medan, Deli

HESTERMAN & Co., Menado

NICHOLAS RATH & Co., New York

De Erven de Wed. J. van Nelle

ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken  
Koffiebranderij - Theehandel

VAN RIJN & CO

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN  
VAN DE UTRECHTSCHHE

FIJNE TAFELMOSTERD

# MINISTERIE VAN FINANCIËN

---

## OORLOGSWINSTBELASTING

---

De aandacht van het publiek wordt in het bijzonder gevestigd op de volgende, in de Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 voorkomende, Strafbepalingen:

Hij die eene **aangifte**, voor zich zelven of voor een ander, opzettelijk **onjuist of onvolledig** doet, wordt, indien daaruit nadeel voor het Rijk kan ontstaan, gestraft met **gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden**. (Art. 79 der wet).

Met **gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren** wordt gestraft:

1. hij die aan den inspecteur, de commissie van aanslag of den raad van beroep, opzettelijk een **valsch of vervalscht geschrift als bewijsstuk overlegt**;

2. hij die, nadat hem door den inspecteur<sup>9</sup> of den raad van beroep is gevraagd inzage te verleen van boeken of andere bescheiden, die tot staving zijner aangifte of bewering kunnen dienen, of nadat zijn aanbod om inzage van boeken of andere bescheiden te verleen, is aanvaard, aan dien ambtenaar of raad, of aan den door den directeur der directe belastingen of door den raad aangewezen deskundige, opzettelijk een **valsch of vervalscht boek of ander geschrift ter inzage aanbiedt**. (Art. 81 der wet).

Hij die, door den inspecteur, de commissie van aanslag of den raad van beroep om inlichtingen gevraagd, opzettelijk **onjuiste inlichtingen** geeft, wordt gestraft met **gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden** of met **geldboete van ten hoogste duizend gulden**. (Art. 82 der wet).

Voorts wordt verwezen naar art. 225 van het wetboek van strafrecht, betreffende het valschelijk opmaken of vervalschen van bepaalde geschriften (waartoe ook koopmansboeken behooren) en naar de artt. 48 en 49 van dat wetboek, betreffende medeplichtigheid aan een misdrijf.

De Minister van Financiën,

ANT. VAN GIJN.

's-GRAVENHAGE, den 19 September 1916.